

دهريوانه خنكاوه كه

دهريوانه خنكاوه كه

نوسينى : گابرييل گارسيا ماركيز

وهرگيپرانى : شيرزاد ههينى

چيروكى ئەم بەسەرھاتە

لە (28) ى شوباتى (1955) دا، ھەوال و دەنگۆى ۋەرگەپان و فەوتانى دەرياوانانى پاپۆپى كالداسى كۆلۆمبى بلاۋبۆۋە. پاپۆرەكە لە كەنداۋى ئالاباما لە دەرياۋ ناۋچەى موبىل ھەلقەناۋ رۆيشت بۆ قرتاجە، پاش روودانى كارەساتەكە بە دوو سەعات كالداس گەيشتە قرتاجە و پياۋانى رزگاركەر بە دواى ئەم ھەشت كەسە گومبۋوھ كەوتنە گەپان و سوپاى ئەمريكىش لە كەنالى پەنەما ھاوشانىيان بوو، كەوا بۆ جىبەجىكردىنى كارى خىرخوازى گەپان، پاش چوار رۆژ بە

پەسىمى مردن و خىنكاندىنى ئەم ھەشت كەسە بلاوكرايەوہ.
پاش ھەفتەيەك لە باكوورى كۆلۇمبىيا، لويس ئەليخاندرۇ
فيلاسكۇ دەرگەوت، دە پۇژ لەسەر تەختەدارىك خۇي
گرتىبوو، ئەم ماوہيە، بى ئاو و نان بوہ. ئەمەش، گىپرانەوہى
بەسەرھاتى خۇيەتى كەوا بۇ پۇژنامەى (ئەل ئەسبكتادور دى
بۇگۇتا) گىپرابوۋە. گىپرانەوہو نوسىنى ئەم داستانە زۇرى
نەمابوو سەرى من بخوات و ناودارى و كارەكەمى لەسەر
دانىم.

كۆلۇمبىيا، لەژىر سايەى دىكتاتورىەتى سەربازى ژەنرال
گوستانو روخاس بىنىيلا بوو، ھەر لەو دەمەدا بوو،
خۇپىشاندانى خويندكارانى پايتەخت بە چەك و ئاگر
وہلامدرايەوہ و چەند خويندكارىش، كە ژمارەيان نەكرا
بزانرىت كوژران.

پۇژانى يەك شەممە، كۆشكى ژەنرال بىزار دەكراو ترسى
زۇريان لە جەماوہرى تەماشاكەرى زۇرانباى گى ھەبوو،
دىسان جارىكى تر تەقەيان لەوانىش كردو زۇريان كوشتن
پۇژنامەبەرھەلىستكارەكان بەوردى لە بابەتى دەگەپان، كەوا
پووى بۇگەنىو كارى بەدكارىان دەرخەن، من و گويارمو
كانو، سەرۇكى پۇژنامەكە بوو، ھەر وہاخوسىيە

سلغار، بەرپىرسى پەخشى بوو، ھەرسىكىمان پۇژنامەكەمان دەردەكرد. ھەرسىكىمان، تەمەنمان سى سالان بوو.

كە فىلاسكۇ، سەركەوت و گەيشتە لامان و ئارەزىوى كىپرانەۋەى بەسەرھاتەكەى ھەبوو. بەلام! ئىمە چەندى دەدەينى و ئەو چەندى پارە دەۋىت! كە لە نەخۇشخانە بوو، پاسەوان و دەرياوان و ئاسايشى تايبەت چاودىرييان دەكرد. پىيش ئىمەش، پۇژنامەنووسىك بە جلى دكتورى لىچوبوھ ژورى و زورى لىھەلكراندبوو، چەورى تىدا نەبوو. ھەروھەا بۇ كارى رىكلام و پروپاگەندەى بازگانىش سوودى لىۋەرگىرابوو، فىرە پارەيان كىردبوو. بۇ نمونە:

*كارگەى پىلاۋەكەى، زو خۇى گەياندبوھ لى و سوودى لەو قسەيەى ۋەرگرتبوو، گوايە ويستويەتى پارچە لاستىقىكى پىلاۋەكەى بخوات، بەلام! ئەو بۇى نەكراۋە، كۇمپانىياكە ئەمەى بە قازانجى خۇى ۋەرگرتبوو!

*كاترئىرەكەى دەستى، لەو دە پۇژەو لەناو دەرياو لەناو ئاوا ھىچى لىنەھاتوھو كارى كىردوۋەو پاش و پىيش نەبوھو قازانجى زورى پىگەياندوۋە، بۇ رەۋاندنەۋەى تەنبايەكەى..! *لە رادىۋو تەلەفزیۋندا، كە خەلاتى ستايشى ۋەرگرت، وتەيەكى نەتەۋەيى خۇىندبوۋە.

*وینهکه‌ی کرابوه سه‌ره‌تاو کۆلاژی چه‌ندین گۆرانی و
به‌رنامه.

*شاژنی جوانیش ماچی روومه‌تی کردبوو.

ئه‌مانه، هه‌موویان ده‌وله‌مه‌ندیان کردبوو، پرووی له‌هه‌ر
ده‌رگایه‌ک کردبێ، کۆشێ پاره‌یان داوه‌تێ، بۆ ئیمه‌ش،
بایه‌خی ئه‌وتۆی نه‌ما‌بوو، هیچی تازه‌ی پینه‌بوو و ئیمه‌ش
پاره‌مان به‌و شتانه‌ نه‌ده‌دا. له‌ هه‌مووشی گرنگتر ئه‌وه‌بوو،
ئه‌و له‌ سنوورێک ده‌رباز نه‌ده‌بوو...؟! که سه‌رکه‌وت، گویارمو
کانو توشی منی کرد و منیش وامزانی نارنجۆکیکی دانراوه
وا سه‌یرم کرد، لام ئاسایی بوو، پیاویکی بیست سالانه، له
بۆقچه‌کی پاره‌ویست، له‌ هیچی ترو له‌ پاله‌وانی نه‌ته‌وه‌یی
نه‌ده‌چوو!! به‌لام! گێرانه‌وه‌که‌ی و شیوه‌ی ئاخاوتنه‌که‌ی
سه‌رنجی راکیشام، وه‌ک ئه‌وه‌ی، گالته‌ی به‌ پاله‌وانی
نه‌ته‌وه‌ییه‌که‌ی ده‌هات، قسه‌ی خو‌ش و ره‌فتار شیرین و
گالته‌چی بوو، دانیشتنه‌کانمان، به‌ بیست دانیشتن کۆتایی
هات، هه‌ر جاره‌ی، شه‌ش کاتژمێری ده‌خایاند، به
شروقه‌کردن و فیلبازی و سوپانه‌وه‌و تام و جو‌ش و
خۆشکردنی باسه‌که، گێرانه‌وه‌ی به‌سه‌ره‌هاته‌که‌م پێ
ته‌واوکرد.

ئەم گېرآنەۋەيە بە مۆرى خۆيەتى و بەناۋى منەۋە
بلاۋدەبېتەۋە، بۆيە جياۋازى ھەبوو، لە دەقى بەسەرھاتەكەو
زانىنى لەلای خوينەران، ھەست دەكەم، راستگۆيى و ناسكى
پېۋەبوو، ھەرۋەھا تەم و درۆۋ شاراۋەيى نەبوو...!
لە ھەموو پۆژەكاندا، كە قسەمان كرد، خۆشترۋ بەسودتر
پۆژى چۋارەممان بوو، كە داوام لە فيلاسكۆ كرد، چۆنيەتى
ھەلگەردنى گەردەلوولەكەو تەوژم و زېرەكەى باسبكات.!!!
كەچى ئەو بزەيەكى ھاتى و وتى: پېلېناتم لە راستى ئەم
بابەتە، سەرەسەر زېر دېنى. گەردەلوولى چى...؟! تەوژمى
چى؟!، بەپېي پاپۆرتى كەشناسى لە كاريباۋ لە پۆژى
كارەساتەكەدا، ئاۋوھەۋا ئاسايى بوو، ئاسۆ كە ھېمن و
بېگەرد، نە دەريا ھەلچوبوو، نە شەپۇلى شىت و ھاريش
ھەبوو...! مەسەلەكە ئەۋەبوو، بارەكە زۆر قورس بوو و
توندىش نەبەسترايوو، ھۆى فەوتاندنى ئەم ھەشت كەسەش،
دەگەپتەۋە بۆ ئەم ھۆيە. ھەرۋەھا، بارەكەش قاچاخبوو
ھەلگەرتنى قەدەغە بوو، بارەكەش لە سنوورى خۆى زۆرتەر
بوو، بۆيە توانايى رزگارکردنى ئىمەى لا زەحمەت بوو، بارەكە
قاچاخ بوو، شتى ۋەك تەلەفزيون و جلىشۆپو سەلاجە.. بوون.
باركردن و بەستەكەى فيلىكى سىياسى و رەوشتى بوو.

هەتا رۆژى چوارەمىش، حكومت رېپورتاژەكەى بەدلىبوا! بەلام كە دەروازەى نەينىيەكان خراڭە سەرپىشت، زۆر سەغلت بوو، بەلام! دەستەلاتى نەبوو، ئەگەر نوسىنەكەى رادەگرت، مەسەلەكە گەرەتر دەبوو، بۆيە ويىستى، پالەوانەكە بە پارە چاوپۆش بكات، بەلام سودى نەبوو، ئەويش و ئىمەش سووربوين لەسەر تەواوكردى پۇژانەكە، خەلكەكەش، زۆر شەيداي بەردەوامى نوسىنەكە بوون و بە جورىك بۆ تەواوى زنجيرە بلاوكرادەكە پەرۆش بوون و بەدواى دانە كۆنەكاندا دەگەرپان و ئىمەشيان ھەراسانكرد. نوسىنەكە، دەنگ و ھەرايەكى زۆرى دروستكرد. بۆيە حكومت، ھەر دەستەلاتى ئەوھى ما، كەوا بەلاغىكى رەسمى بلاوكردەو، كەوا نوسىنەكان و قسەكان، ھەموو درۆن و قاچاغ بارنەكرادە و كەمتەرخەمىش نەكرادە لە خنكاندى ھەشت كەسەكە. ئىمەش، بۆ پىشت ئەستورى خۇمان، ناو و ئەدرەسى سواربووھەكانى كالداسمان پەيداكردو لەوانىش، شتى زۆرمان دەستكەوت و ماركەو بارى جور و چەندى بارەكەمان راگەياندا. ھەرەشەو چاوسووركردنەوھەش، يەك دىرى وشەيەكى فيلاسكوئى نەگۆرى..

لە ئەنجامدا ئەو لە كارەكەى دەرگراو پۇژنامەكەى ئىمەش داخرا. گەرچى پاش دوو مانگ رژىمەكە گۆراو كەشەكە

باشتر بوو، بهلام من هەر سەرگەردان و دەر بەدەر بووم، من وا
له پاریس دەرژیم و فیلاسکۆش دەنگ و ههوالی نه ما! دیاره،
پاش ماوهیهک پوژنامه نوسیك له کۆمپانیایهکی هاتوچو
بینیبوو و دیداری لهگهڵ سازکردبوو، له وینهکهی دیاربوو
دهستی گەردون شیواندبووی. بهلام! هەر به پالەوان مابۆوه.
پازده سال تیپه پری و ئەم نوسینهی خۆم نه خویندهوه،
زۆریش پهروۆشی بلاوکردنهوه و چاپی بووم، بهلام!
دهزگاکانی پهخش، ئیمزای پالەوانه کهیان له نوسینهکهی من
لا گه ورترو به نرختر بوو، گهرچی، ئەو به نوسینهکهی من
ناودار بوو، ئەوهش باوه و زۆرجار شتی وا پرویداوه،
پالەوانی نوسه ریک له نوسه ره که زۆرتر باسی ده کریت و
نیگاکان له دواى دهبن و بایهخی پیده دهن، منیش وام لیها
و ماندوو بوونی من و دەر به دهرییه کهم بهرچا و ناگیریت..
پالەوانه کهم بوه خاوهنی نوسین و ئهرکه قورسه کهم.

بەسەرھاتى دەرياۋاتىكى خىكاو

بەشى يەكەم

-1-

لە(22)ى شوپاتدا، ئاگاداركرائىنەۋە كە بگەپپىنەۋە
كۆلۆمبىيا. ھەشت مانگىبوو لە ئەمىرىكا، لە شارى موبىل لە
ئەلباما "كالداس" مابووينەۋە. پاپۆرەكەمان ھەندى كارى
چاككردنەۋەى ئەلكترۆزىۋ زەخىرەى چەك و تەقەمەنى
دەويست، لەم ماۋەيەدا، چاۋەپپى فەرمان و ھەۋال بووين،
ھىچ كارى ترمان نەبوو. لە پۇژانى پشودانا، ھەر دەگەپپىن و
دەچووينە سىنەماكان و لە بارى بەندەرەكەش ويسكىمان
فردەكرد و خۇمان سەرخۇش و خەيالىدەكردو گالتەماندەكرد.
لەم ماۋەيەدا، لەگەل كىژىكى ناۋچەكە بوومە ھاۋپى و
كەمى ئىسپانى فىر بىووم و پىكەۋە دەچووينە سىنەماۋ

فیلمی چاکمان دەبینی، جار جاریش ساردەمەنیمان دەخواردووە و قەت دلم نەدەشکاند، بە ئینگلیزی و ئیسپانی لە یەکتەری دەگەشتین. هەموومان دانەیهکی نوێی فیلمی "گەردەلوولیک لە کایندا" مان بینی. فیلمەکە لە ژان و نازاری سواربووەکانی پاپۆریک دەدوێت، کە شەپۆلی شیت توشیان دەبیت، دیمەنەکە، ژانەکان لە هزر و بیر و ڕیمدا گیریبوو و لیبونەوێ زەحمەتبوو. ژانەکی هەژانیک بەهیزی لە دەرووندا دروستکردبوو. منی ترساندبوو، چونکە دوو سێ پۆژی تر سواری کالداس دەبمەو. فیلمەکە وا منی ترساندبوو، پۆژی دوایی نەهاتمەدەری، هەرگیز من وا لە دەریا و سواریبوونی پاپۆر نەترساوم، ئەم فیلمە جیهانی دەریا و سواریبوونی ئاوی لەپیشچاومدا پەشکرد. هەموو ئامۆژگاری و پێنمایی مامۆستاکانم لەلا بوو گالتە!

و نەبێ، ئەوەندە پێشبینیم بەهیزی بیت و بیرم بو ئەو چووبیت ئیمەش و امان بەسەردی. نەمدەزانی! بەلام فیلمەکە زۆری ترساندبووم، ئەو دوازدە ساڵە لە دەریا کار دەکەم، هێندە ئەمجارە نەترساوم، هەرگیز ئەوەندە دلتەنگ و پەشێو نەبووم.

سەرکەوتمە سەرەووە بە دلتەنگییەو پالم دایەو، خەو نەچوووە چاوانم، تەماشای چل کەسەکی سەرپاپۆرەکەم

دەکرد، ئەوان خەویان لیکەوتبوو، هەناسەى قولیان
هەلەدەکیشاو پرخەیان دەهات، لە شیرینی خەودا بوون،
پرخەى ئەفسەرى روکن لويس رۆنجیفۆ لە هەموویان
بەهێزتربوو، پاش هەشت پوژی تر، لە جیاتى ئەو
بگەرپتەو نامیزی ژنەکەى، بوو تەرمیک و تقوومی بن دەریا
بوو، بارى پاپۆرەکەمان، هەمووی سەلاجەو جلیشۆر و
کەرەستەى کارەبایی ترو شتی لەم جۆرە بوون.

بارەکەمان، جیگای ترسى نەبوو. بەلام من ترسابووم،
هەر دەمویست خۆم بخاڤلینم و فیلمەکە لەبیر خۆم ببەمەو،
زەحمەت بوو، پێدەکەنیم و باسى سبەینى و دواى گەرانهەم
و گەیشتنەوهم دەکرد، زۆرتر سەغلهت دەبووم. لە باړى
بالوکادا، لەگەڵ ئەفسەرى روکن رامون هیڤدیرا بەیەکەو
پیکمان لەچاوى ئەو هەلدا، بەس ئەمجارە رزگارمان بى، واز
لە کارى دەریا بهینین، تەنیا ئەمجارە دەستمان لە
خیزانەکەمان گیريیتەو، دوورناکەوینەو، تەنیا ئەمجارە
بگەمەو قرتاجە، دوورناکەومەو. خۆمان توشى مەترسى
دەریا و ناخۆشى ئەم ژيانە ناکەینەو. بەسە گیانمان
لەسەردەستە.

بە تەمابووین، بەس سەرۆپیکیک بخۆینەو، بەلام لەگەڵ
کیزە ھاوړیکانمان پینچ شوشەى ویسکیمان هەلدا، کیزەکان

كە زانىيان دەپۇيىن، بۇمان گريان، فرمىسكە گەرمەكەيان، زاميان بەسۆتر كردين، لەوەش زياتر سۆزى مۇسقىقاژەنەكە كە مامبۇو تانگۇيان دەژنى، ئاوازەكانيان لە ئاوازی خۇمانى دەكردو دەبوونە تير لە دللى بە زامو سوتاومانى دەدا، ئەو ھەفتەيە، پارەكان زۇر بوو، سى جار پارەم وەرگرتبوو، ھەزم لەسەرفكردن بوو، بە شەرابى چاك زۇر خۇم مەستدەكرد.

زىدە سەرخۇش بووين، لەو كاتانەدا، پىياويكى ئەمريكى بە ئىنگىلىزى داواى لە كىژە چاوشىنەكەى لای ئىمە كر، تا سەماى لەگەل بكات. بە شوشەو كورسى و بەدەست و بە ھەرشتى دەستمان گەيشتى داركاريمان كر.

بە چەپلەپىزان و شايىيەو، لە(24)ىشوباتدا، كالداس لە دەربەندى موبىل بەرىكەوت و جولايەو. گەپراينەو، بۇ ناوماڭ و منالەكانمان، تا بگەپىنەو شار و كوچە و بازارەكانمان، ھەموومان، پارەكانمان ھەمووى بەدىارى ناياب و جوان دابوو، سەربازى تۇپچى مىگىل ئۆرتىگا لە ھەموومان زۆرتەر ديارى كرىبوو. يەك دۆلارى بە ھىچ شتى نەدابوو، ھەمووى بە ديارى ناياب دابوو. ھەر باسى مائەوہى لەسەر زارى بوو، پەرۇشى گەرانەو بوو، بەلام داخى گرانم، پاش ھەفتا سەعات بوە تەرمىك لەژىر دەرياو بوە خۇراكى ماسى و گيانەوہرى دەريا..

پيئش ئەوھى كالداس بەرپېكەوئيت، بانگدەدرئيت،
ھەركەسئى بۆ شوئىنى خۇئى ئەفسەرهكان، گەيشتنە
شويئەكانيان، كە رۆيشتين و دووركەوتىنەوھ، رووناكيەكانى
شارى موبيل كز دەبوون و كەمتر ديار دەبوون، لەناو تەمەكە
گيئژ راوہستا بووم و بىرم لە ماريئە چاوشينەكەشم
نەدەكردەوھ، كەسم لەبىر نەبوو. بىرم ھەر بۆ لای كەنداوى
مەكسيك دەفرى، چونكە لەو كاتەى سالدأ بە سام و بەترسە،
جيم مارتينيز ديگۆ، تاكە دەستە ئەفسەرى دەريايى بوو كە
لەم كارەساتەدا بەشدار بوو و فەوتأ، زەلامىكى نأقۇلأو
بيدەنگ و كەمدو و زۆر بە چاكە ناويان دەھيئا.

سەرۆكى يەكەم خۇليؤ ئەمادۆر كارابللؤ، گەنجىكى
بالا بەرز و پيئ بوو، ئەو دوا كەس بوو بۆ شوئىنەكەى خۇئى
خشا و دوا جاريئ بوو، كە دىتم. . كەس بەقەد سەرۆكى
ميكانيكى ئەلياس سابوگول، دلشاد نەبوو، شەيدأى
گەرآنەوھ بوو ھەزى دەكرد، زوو گەشتەكەمان تەواوبئ و
بگەرپتەوھ، پياويكى كورتەبالأو چوارشانە بوو، ھەر
پيدەكەنى و خەندە لە ليوەكانى جيانەدەبووھ، دەستى خۇم

دەسوتىنىم، گەر ساتىك دلتەنگ و بىزار بووبىت، لە ژيانيدا
ھەر دلشاد بوو، لە خۇشى گەيشتنەوھى بە خىزانەكەى و
ھەر شەش منالەكانى، لە خۇشيا ھەلدەپەرى، ئەوھى
خۇشبوو، ھىشتا منالى شەشەمى نەدىبوو. ھىدى ھىدى
پووناكەكانى موبىل گوم دەبوون، دوينى شەو زۆرم
خواردبوو، بۆيە سەرم دەسوپا و گىژ بووم، ھەستم بە
تىنویتی دەکرد.

كە ئاوى دەربەندەكەمان جىھىشت، بانگيان دا بۆ نوستن
و بلاوھکردن، لويس رۇنجىفۇ لىي پىرسىم، ھا.. گەيشتىنە
كوئى..؟! وەلامم دايەوھ، ئاوى موبىلمان جىھىشت، ئەو
دەرياوانىكى شارەزا بوو، لە شوکو لەدايكىبوو، خوینى
ئاوئتە بوو. ئەو ماوھىەى كالداس لە موبىل راوھستابوو، ئەو
خەرىكى خویندىنى خوئى بوو، بە نيازى تەواوکردنى
خویندىنى تۆپھاوئىژى بوو لە واشنتۆن، گەنجىكى زىرەك و
لېھاتوو بوو، بە پەوانى وەك ئىسپانىيەكەى بە ئىنگلىزى
قسەى دەکرد.

ھەر لەوى بە ئەندازىارى مەدەنى وەرگىرابوو و كچىكى
خواستبوو، كە كارە تايبەتییەكەى كالداس تەواو بوو،
ئەوئىش گەپرايەوھ ئاو دەستەكەى، لەگەل مندا بوو ھاوپى و
باسى شتى تايبەتى خۇشى بۆ دەکردم، خەمى گەورەى ئەوھ

بوو پاش گەيشتنيان ژنەكەى لە ئەمريكاوہ بېتە كۆلۆمبياو
بە ژيانى ئيرە رازى بى..؟! كەوتينە قسە.. ھەندى ئامۆزگاريم
كرد ئاگاي لەخۇى بى، لەمىژە بەدەريا سەفەرى نەكردوہ،
بەلام، ئەو گالتەى پيدەھات و بەمنى وت: تۆ ئاگات لەخۆت
بى.. دەريا پرشيتەوہ، من نارشيمەوہ..! چونكە من دلتيا بووم
و ھەزدەكەم قسەكانم بېتەدى و ئامۆزگار يەكانم بەفپرو
نەچى، ھەر دەم نادەمى بەبىرم دەھينا يەوہ.. ئاگات لە خۆت
بى، نەرشيتەوہ..!

بەشى دوووم

-1-

خەوم لىكەوتىبوو،(26)ى شوبات بوو، بە ئاگايان ھىنام،
كە لە خەو ھەئسام و بىنىم كالداس بە ھىمنى سىنگى دەريا
دەپرېت و گەشتوئىنەتە كەنداوى مەكسىك چوومە سەر
پردەكە و تەماشام كرد، ھەر دەريا و ئاسمانى شىنم
لىدىاريوو، بەخۆم دلى خۆم داىەو و ويستم خۆم
ساردكەمەو و ترسەكە لەدلم پره وئىنمەو. لەو دەمەدا
عەرىفى دەريا مىگىل ئورتىگا، سەرسورانى گرتىبوو، بىست و
چوار سەعات بوو، خۆى پى رانەگىرابوو، شارەزاش بوو، زۆر
لەسەرىشتى پاپۆران كارى كردىبوو، لەسەر پىشتى پاپۆرى
گەرەى كۆرى ئەمىرال بادىلا سەريان بوو لە ژيانى ناو
پاپۆران و دەريا چاك راھاتىبوو، نازانم ئەمجارە بو وای
لىھاتىبوو، نيوە مردوو بىوو، بەرزمان كردهو، ھەئەدەگىرا،
سەرى بەرز رانەدەگىرا، سەرمان شوپكردهو تا پىشیتەو،
پىشانەوە بو ئەم دەردە باشە..

ئەگەر بە بیرم بیتهوه له (26)ی شوباتدا بوو، کهوا رامون
هیدیرا پیپی راگه یاندم کهوا کار بهرکی ناروات، کاریب
ناسایی نییه. دهبوییه له نیوهی شهودا له کهنداوی
مهکسیکدا بهرپیکهوین، من هر له شوینی خۇمدا
راوهستا بووم، بیرم لهوه دهکردهوه کهوا له شهویکی خوش و
سامال و ناسمانیکی پر ئەستیره دهگهینه قرتاجه و به
هیواشی کالداس ریگای پیشی دهبریت بهره و دریاى
ئەنتیل.

دەریاوانی کۆن و زانا، هەردەمى بیهوی یهکسەر دەزانی
پاپۆرکه له چه روخ و هیلیکدایه، منیش زانیم ئیستا له
دەریای کاریبین، تهماشای سهعاته کهم کرد، بینیم سی
دهقیقه له روژیکی تازه داین. له پاش نیوهی شهوهوه
پاپۆرکه دههژا، ئەگەرنا، بهراستی و جوان دهستنیسانی
شوینه کهم دهکرد، له ناکاو لهم خه یالدها بووم، ئاوام لیها ت.
سه رودلم تیکچوو و پیشچاوم تاریک داها ت و هیلنجم ها تى،
یهکسەر عه ریفه کهم به بیرها ته وه.

له کاتر میری شهشی بهیانی، کالداس زۆرتەر کهوته
ههژان، لويس رونجیفو، که له سهەر چوارپایه که پالی دابووه
وتی: کوپری چاک، له بهر ئەم له رزان و ههژانه، وهخت نییه
دلت بیته دهری.؟! ئەو ئەندازیاریکی شاره زابوو، ئینجا من

دلم دایهوه و وتم: نهخیر...؟! له وهلامدا وتی: راست دهکیت، کالداس، گورگه، هیچی لیئنایهت، لهم دهریایه داو له جهنگا، پاپوړیکې نقووم کرد...! بهراستی قسهکانی لویس هیمن و نارامی پی بهخشیم، دنیایی کردم، کهوا لهسهر ئهم پاپوړه کهسی زامدار نابی و کهسیش نازاری ناخوات.. بهلام! که دیمهنی فیلمه کهم بهیر دههاته وه سهغلهت دهبووم و چوکم دهشکا..

به دریزایی ئهم شهوه، دهریا تووړه و هه لچوو بوو. هر بیست و چوار سهعاتم ماوه بگه مهوه مناله کانم به دیداریان شادیم زوریش ده مینمهوه و زور دوا دهکوم له ماری چاوشین، من هر بوخوم شهیدای نویسی نامه، ئینجا بو ماری بی...؟! له گهل لویس، میگیلمان هه لگرت، بهسته زمانه، له وه تی بهریکه وتین زادی نه چوته هه ناوی، سه روسیمای گوپا، پهنگی نه ما! توانای قسه کردنیشی نه ما، هر به یه کجاری فهوتا. وای لی هات، لیی دهترسام، بهسته زمانه، بو وا شپرزه بوو.

کالداس، کهوته سه ما، بهر زده بووه داده به زی، گاقی بو پیش و گاقیک بو پاش دهچوو، له سهعات دهی شهوی روژی (27) ی شوبات، شوئنه کهم ترسی گهیشتنی، نهو پیاوانه ی

لەسەر پردەكە بوون، دلم بۆيان ترسا، لە دوای نیوه شهو به
لویسم وت: دلت نه هاته دهري..؟!

به لام نهو هيچ نهگۆرابوو، به رەقی وەلامی دامهوه:
"پيش نهوهی دهريا من بشيويئي، من نهو دهشيويئم."
به لام نه مجاره دهريپيني رستهكەم وەك جاران گەرم و گوپ
نهبوو. بانگیان کردین، هەموومان بۆ لای راستی پا پۆرەكە
بچین. كە نهوهم بيست ترسام، به راستی دلم شيوا.

بۆم پوون بۆوه كهوا كالداسی زەبلاح بۆ لای چەپ
دهچيئت. ترس له لایهك و هەموو گیانم تەپ ببوو، سەرماشم
ببوو، لەو كاتانهدا، عەریف ميگيئم بهيرهاتهوه، لەوكاتهی كە
نەیدەتوانی سەری بەرزبكاتەوه. كە چاوانی تیکچوو بوون، كە
ويستی هەلسی، سەرو سەرا كهوته خواری، به چوار دەسته
بەرزمان كردهوهو لەسەر نوینهكەى خۆیدا دريژمان كرد. ليی
نزیکبوومهوهو ويستم به بزەى بهيئم وتم:

"ئەمجاره دوا جاره، واز له كاری دهريا بهيئین، تهواو..!!
تۆ دهليی چى..".

له كاتژميری چواری رۆژی (28)ی شوباتدا، له دواوهی
پا پۆرەكەدا، كۆبينهوه، له كۆبونەوهكەدا، رامون هيديرا و
سەرۆكى دووهم گويارمۆ رۆژ، ئامادهبوون. ئيمەش شهش
كەس بووين. من و هاوڕيکەم تەماشای كۆگەى خەلووزمان

دەکرد. بىرم بۇ ئەو چوو، كەوا ئەمجارە دواجارە لەم
پاپۆرەدا دەسورپمەو، دواجارە!.. دوا.. لە كاتژمىرى
حەوتى بەيانى پاسەوانىك هات و منى گۆپى، ديسان بىرم
لەو كەردەو، كەوا ئىشەكە، دواجارە! هېشتا هېچ پووى
نەدابوو، بەلام! باھۆزەكە، بە تەوژم و بەھىز دەبوو، رامون
ھىدىرا لە دوايى كالداسدا بو لويس رۇنجىفۆ، لە بنكەى
رزگارى و فرياكەوتن بوو، سەماعەى لە گوئى كەردبوو، ميگىل
ئۆرتىگى بەستەزەمان لەبەر ژانى سەرى، گىنگلى دەخواردو
خۇى لە پەپۆيەك لوول دابوو، ئەم ديمەنانە، ديمەنى
ھاوپىكانم، دوا ديمەن و دواجارە كە بە سەلامەتى دەيانىبىنم،
زۆرى نەمابوو دەرياي گەورەو ھار و شىت قوتيان بدات و
ھەموويان بھەوتىنى!

برادەرىك چەند پارچە كارتۇنىكى كۆكردەو، تا لە
سەريان بھەوتىت، ھەندىكىشىيان چاويان بېبىوھ ئاسمانى
شىن و جوان، ھىدى ھىدى باھۆزەكە بە تەوژم تر دەبوو، واى
اىھات نوستن و ئارامى نەما.

لويس رۆنجيفۇ، پرسىياري كاتى لىكردم، منيش وهلامم
دايهوه، كهوا سهعات يازدهو نيوى تهواوه. ببوه يهك سهعات،
پاپۆرهكه مان هاوكيشى نه مابوو، پاپۆرهكه م زور به ناپهسهند
دههاته پيشچاو، زورى ئى دهرسام. ديسان به بلندگوه
هاوريان كرد.

"هه مووتان، بۇ لاي راستى پاپۆرهكه رابكهن و كهس له لاي
چهپ نه ميئى". من و هيديرا. هه م اينه وه و زوريش بىرم له
عريف نورتىگا دهكرده وه. نهو سه رسورانى دهرىاي پيوه
نوسابوو، ژانهكهى زور بوو، ويك هاتبووه. له م خه ياله دا بووم
كه پاپۆرهكه خواربووه. وهك بيه ويئ سه روبن بيئ، هه ناسه م
گيرا! سه رسام، چه په سام. شه پۇلى توندو گه وره ي ئاوى دهرىا
به توره يى، خوى كرده ناو پاپۆرهكه، به يه كجارى ته پ بووين،
وهك نه وهى تازه له ناوا هاتىيئنه ته دهرى، له پياوى ناو ئاومان
دهكرد، هه تا كوني گويمان پر ئاو ببوو، راسته گه ر بللم لويس
رۆنجيفۇ ميشكى ناو كه لله سه ريشى پر ئاو ببوو، بويه بينيم
زور تووره ببوو، يه كه م جاره وا به تووره ييه وه بييينم.

"هەي نەفرەت لىكراو، هەي پاپۇرى سەگانى، دەتەوئىت
وەرگەپىت... دەتەوئىت نەگەپىتەو دەخى جارانت...".

لە ئاكاودا، رامون ھىدىرا، ھاوارى كرد:

گىشت گورىسەگانى كەلوپەل و زەخىرەكان بەخىرايى

بىسىنن!!

گىشت گورىسەگان بقرتېنن و كالاكان شوپرەنەو بۇ ئاو

ئاو! با بارمان سووك بى!

من يەكەم كەس بووم، بەم بىرارەم زانى، كاترۇمىر دەي

دەويست بۇ دوازە. بەكارى پۆكردى بارەكە دەلېن "مالىنى

بار بۆسوككردن". بۆيە دەبى چەندىن تەلەفزيۇن و رادىو و

جلىشۇرو بەفرەكەر ھەبوو، ھەموويان فرېدەينە ئاو دەريا، دەبى

ئىمەش، دەرياوانەكان، پاشكۇي پاپۇرەكە چۆل بكەين و روو لە

بىكەي پىشەو بەكەين، ئەگەرنا شەپۇلەكان بە ئاسانى پاپۇرېكى

وا سووك و بىبار دەفرېننى!

پاپۇرەكە، بە نەبەزىوى و چوست پىسى دەبىرى و

شەپۇلەكانىش ھازەيان دەھات، ھىدىرا، خۇي لە چارۇگەيەك

لوول دا و پالکەوت، ئاوەكەش وازى نەدەھىنا، ئەمجارە بە

توندى شالارى ھىنا، بەلام، ئەوھمان باشبوو، چاك خۇمان

پىچابۇو. دەنگى ھات، بىرياران دا، گورىسەگان بىچىرېنن و

خۇمان بە قايشى رىگارېوون بېستىنەو.

که شه پۆلهکه، راده و هستا، بیده نگییهکی به سام خوی
دهواند و ناسوی به رامبه رمان کپ و بی خشپه ده بوو، ته نیا
گویم له چرکهی کاتژمیره کهم ده بوو، جار جاریش نیگام بۆ
لویس رۆنجیفۆ تیده کرد، کهوا، به دهستیك بڵندگۆکهی گرتبوو و
به دهسته کهی تری قایشی رزگار بوونی به دهسته وه بوو.
ده دهقیقهی تهواو خۆم به چرکه چرکی سهعاته کهمه وه
خافلاند، رامون هیڤیرام لی دیار بوو، وهك بت راوه ستابوو،
نه ده جولآ. ویستم بزائم، به راستی وهك بیرم بۆی ده چییت،
چاره که سهعاتیک ماوه بۆ دوا زده، ته ماشای سهعاته کهم کرد، که
جولآ مه وه، زانیم جهسته و دهستم، هه مووی که وتۆته ناو ئاوه که
, پاپۆزه که چرکه یه که به هه واوه راوه ستاوه، باره که ش گل
ده بیته وه، بۆ ناو ئاو. ئاوه گه یشته گه ردنم، که وتمه مه له و تقووم
بووم، سه رم ده رهینایه وه، ملم دریز کرد تا نه خنکیم. لویس
رۆنجیفۆم لی دیار بوو، خوی گیر کرد بوو، ده ستیشم هه ر به
بڵندگۆکه وه بوو. یهك دوو چرکه له ناو ئاودا مامه وه ، زۆری
نه ما بوو بخنکیم نه گه ر سه رم به رز نه کرد بایه وه نه گه ر هه وای
فینک و شیرینی ناسوی ده ریا م هه لئه مژی بایه، نه وای بیگومان
ده خنکام. دووباره سه رئاو بوومه وه. چاوم له سه هندوقینکی
باره که مان گپرا، له گه ل شه پۆلی تووره و توند بووم، ته نیا بووم..

هەر دوو سەد مەتر لە کالداس دوور بووم، کە نقوم بوو،
کە لێم گوم بوو! سەرەتا خۆم بە تەنیا لەسەر رووی ئاوەکە
دەبینی، تەنیا بووم! پاش گاقێک. کۆمەلە سندوق و هەگبەو
دەستەى بەستراو لە بارەکە کەوتنە سەر ئاوەکە. بە کەلوپەل
و کالاکاندا دیار بوو. کەوا، پێش گاقێ، پاپۆرێک لێرە نقوم
بوو! بیجگە لەو شتانه هیچی تر نیشانەى بوونی پاپۆرێک
نەبوو لەسەر ئاوەکە. دەنگی جییم ئامادۆر کاربللوم هاتە
گوێ، ئەو سەرۆکی یەكەم بوو، لاویکی قۆزو رووخۆش بوو،
کە ئەوم بینی، یان گویم لە دەنگی بوو، مەزاجم کرایەوه،
هەستم کرد، تەنیا نیم، خەلکی تریش هەن و ماون و هاوڕێم
هەس. دوایی هاواری چەند کەسى تریشم بیست، لە دوورەوه
نوزەیان دەهات، هەر ئەوەنە بوو گویم لیبوو. نزیکترین
ئاوەدانى و شار 200 میل دوورە، زۆر دوورە! کە بیرم لە
دووریهکە کردەوه، دلتەنگ و بیزار دەبووم، بەلام پشتم بە
سندوقەکانى سەر ئاوەکە قایم بوو، دەهاتنە پێش. دلم
خۆشبوو. کەوا دەتوانن پارێزگاریم بکەن، هەتا دەگەنە

فريام.. دوايى دوو به له م م ئى به ديار كه وت، سهوله كانيان
نزىكه ي هفت مه تر لييان دوور بوو.

كه چى هاوار و نووزهى هاوپيكانم، ديمه نى كاره ساتى
جه رگپر و پرسه دار بوو، به لام دهركه وتنى دوو به له م، له م
روژه ره شه دا، بوونه فريشته و فريام، هيوام پهيدا كرد!
يه كه ميان، ژير بوو، گوم بوو.. كوشتشم كرد، تا شه وى
دووهميان نقوم نه بووه به م له خو مى بگه يه نمى، هه تا
ماندوو نه بووم و تاقه تم هه يه.. با بيگه مى. ترسام سندوقه كه
جيپه يلم بؤ به له م كه پرؤم، شه ويش نقوم بى. ده ترسام! له
دواييدا پريارم دا بؤ لاي به له م كه بچم، به سى ده قيقه
گه يشتمه لاي، هه ر گه يشتمى و نه گه يشتمى، ليم گوم بوو،
له به رچاوان ون بوو! به لام! شوينه كه يم ده ستنيشان كرديوو،
ده مزانى ده يدؤ زمه وه، له ناكاو بؤم به رزيؤوه، له ته نيشتم
وهك بوك راوه ستا، ده ست به جى پرم دا يه، به سى هه نگاه
توانيم ده ستگيرى بكه م، به له ميكى سپى و گه وره و چؤل له م
كات و له م ته نگرهدا دلّت چى ده وىت.. خو م هه لدا يه ناوى و
پر به دل و به شاد ييه وه وتم، ئوخه ي!

سى برادرم ليدهركه وتن، هاواريان ده كرد، خو يان به
كه لويه له شپرزه كان گر تبيؤوه، هيشتا قايشى رزگار بونيان
پيوه ما بوو، هه ر ده مه تريك له من دوور بوون، به ده ستيان

شەپەشەپپان دەکردو تاقتە مەلەوانیان مابوو. منیش بە
ھەموو ھیزمەو کەوتمە سەولدان و بۇیان چووم، ھەر چەند
تاقتە ھەبوو، سەولم لیدەدا، لويس رۇنجیفۇم بىنى بەھیوا و
پرواوە باسکە مەلەى دەکردو دەھات، قسەکەم بەپىرھاتەو،
کە دەيووت "من دەريا دەشيۆينم و دەريا ناتوانى من
بشيۆينى...!"

ھەرسىڭ برادەرەكانم ئى ديار بوو، ھەر يەككىيان لە قۆلىك بوو،
بۇ كاميان بچم! ئەو بېيارە زەحمەت بوو، بۇ كاميان بچم...!! پېش
چەند ساتىك ھىدىراي پالەوانم لە تەنىشتەمەرە پالى دابوۋە، ئەدى
رۇنجىقۇ ھاوپىم، ئەو لە ھەردووكيان باشتىر بوو... ئەو بە بېراي
بەھىزەرە دەھات.. بە جەرگىبوو، بە جەرگ، .. بۇ لام دەھات، دياربوو
بگاتى، ئەگەر گەشتىبايە لام دەبووینە دوو كەس. ھەرچەندى پىم
كرا، كۆششم كرد، بەلام! بەلەمىكى درىژى دوو مەترى و من
ماندوو و ترساو، زەحمەت بوو بتوانم زۆرتىر بەرەو لاي بېرۇم.. من
ماندوو و شەپۇلى گەرەى شىت، زەحمەتە! بىنىم، ئەدواردو
كاستىللو و خۇلىوئەمادور خويان بە مىلى يەكتىريا شۆپكردبوۋە،
ھەرسىڭ مەتر لە من دوور بوون، گەر كەمىكى تر بۇ پېشەو
ھەنگاويان ھەبوايە، ئەوا ئەمتوانى سەولەكەيان بۇ درىژ بكم و
رايانكىشتم. بەلام! داخى گرانم ئەو شەپۇلەى كالداسى زەبەلاخى
گوم كرد. منى لەوان دوورخستەو ھەوانى گوم كردو خنكان!
بەلام لويس رۇنجىقۇ بە ھىمنى و ئازايانە ھەردەھات.. ھەردوو
مەترى مابوو بىمگاتى، زۆرى نەمابوو سەولەكەمى بگاتى و بانگى
كردم، دەنگى ئەو دەھات، ھاوارى ئەو دەھات، بەلام وا دەزانم

دەنگى منى نەدەگە يىشتى، كەوتىم ناتوانم، تۆۋەرە، كۆششېبەكە، تۆۋەرە.. تۆۋرەت بەرزكەو كەمىكى تر وەرە پېشەۋە وەرە.. دەى وەرە.. تا سەۋلەكەمى پەۋانە بىكەم.. ھەتا ئەو خۇى پى شۆپ بىكەتەۋە، بەلام، شەپۆلەكە، ئەمجارە ۋاى شىۋاند، كەشەكەى گۆرا، پېنج مەتر دوور كەتەۋە، ھەرچەندى ۋىستىم خۇمى بگەيەنمى، نەكرا! بەلمەكە گېرپوۋ و نەجولايەۋە. ئەوم ئى ديار بوو، دوا ھاۋارىشم گۆى ئى بوو، ھەر ھاۋارى دەكرد.

داۋاى دەكرد، فرىاى بىكەوم. بەلام شەپۆلەكە و دەريا شىتەكە گومىان كىرد، چەندى تەماشام كىردو چاۋەرەپوان بووم و ھىوام ھەبوو سەر ئاۋ بىكەۋىتەۋە، كە برادەرەكانم گوم بوون، شتىم لەبەرچاۋان ئەما، بەلام ئەشىۋام و چاۋەپرى بووم. بايەكى بەھىز لە كراسەكەى بەرمى دەدا، ۋە ك سەگۈەر دەنگى دەھات، لە كاتانەدا بىرم لەۋە كىردەۋە رەنگە كالداس نىقووم نەبوۋىت و رەنگە خۇى گرتىتەۋە. خۇ ئەگەر كالداسىش نىقووم بوۋىت، ئەۋا برادەرەكان، بەھۆى شەش بەلمەكەى ناۋ كالداس و ئەۋ چەند بەلمە بچوكانەى راۋ و كەلەكى تايبەتى تر، رىگارىيان بوۋە، بى ھىۋاۋ رەشىين نەبووم، ھەر تەنيا نامىنمەۋە، زۆر ناخايەننى، ھەۋالپان دەبى، دەنگىيان دەبى، داۋايش، دەگەنە فرىامان و پەلمان دەگرن و رىگارمان دەكەن، سەعات دواز دەى نىۋەرپو بوو، تىشكى گەرمى خۇر خۇشپەكى دەبەخشى.

ئەو دەمانەى ھاوپىكەنم لە نازار و چەرمەسەرى و كۆشش
بوون بۇ رزگار بوون، ئەوئەندەى قسەم لەگەل كىردن و پىش
خىكاندىن ھاوارىان كىرد، ئەوئەندەى لەگەل نىقومبۇنەكانىاندا
بووم، چەندى سەولەكەم بۇيان رەوانە دەكىردو سەولەكەم رەپىش
دەكىردو لىيان دەچومە پىش و شەپۇلى شىتى تىر هاتن، ماوئەكى
زۇر بوو، وامزانى سى سەعات دەبى، بەلام لە راستىدا ھەمووى دە
دەقىقە بوو، ئەو ھەموو دىمەنانە هاتن و رۆشەتن، وامزانى
ماوئەكى درىژەو زۇرى ئەماوە فرىاكەرەكان دەمگەنى و دەستىان
دەرمەھىنى، بەلام دەرچوو، تەنىا دە دەقىقە بوو!

بىرم لەو دەكىردەو ئەگەر ئەوان دواكەوتن، ئەگەر سى
سەعاتىان پىچوو، ئەگەر ھەر ئىستا نەھاتن..! ھەرگىز بەرگە
ناگرم، دل شەق دەبات. دەبى كۆل بەدەم، خۆم بىفەوتىنم چۆن
دەكىرى! بى نان و بى ئاو، ئەدى گەرماكە، كەللەى سەرم تەقى!
كۆرەكەشم لەسەر نەما بوو.. ئەوئىشتم چوو. ھەناسەيەكم
ھەلكىشاو سەرم لە ئاوەكە ھەلھىنا، تا كەمىك فىنكم بىتتەو
تىنۆتتىم بىشكى، ئاوەكە سوپىر بوو، كەلكى ئەوئەى نەبوو قومىكى

لې بخۆمهوه! ههستم به ژان و برینى له چۆكمدا دهكرد و پانتۆلهكەشم تەرو تەسك بوو، بۆیه نەدەكرا و نەدەبوو هەلیكەم و تەماشای برینەكەى چۆكم بكەم. نەمدەزانى برینەكەم چیبی، قۆله، سەرچیغە یان هەر دامالایه، رەنگە كە بەربوومەتەوه ئازارى بەركەوتبى، یان، له هەلگێپرو وەرگێپرى ناو كالداسا ئازارم خواردبى، هەتا پشوم نەدا و برینەكە سارد نەبۆوه، ههستم پى نەكرد، خوینیشى لى نەهات، دیاره هەر به ئاوه سوپیرهكەى دەریایه برژاوه تەوه..

دەمزانى بەچى خۆم بخافلینم، بەچى خۆم خەرىك بكەم، تا دین، تا دەگەنە سەرم، هەر هیچیان پى نەچى، سى سەعاتى دەوێت.. بەلێ.. كەمێك سەیرى كاتژمێرهكەى دەستم كرد، ئەنگوستیلەكەى پەنجەم دەسوراندو شتم بە بیر خۆم دەهینایهوه، كە پار لە قرتاجە ئەم ئەنگوستیلەم چەنگ كەوتبوو، ئەدى زنجیرهكەى ملم كە بە سى و پینچ بیزۆس لە دەریاوانىكى خۆمانم وەرگرتبوو، ئەوانەش گاقىكى تری خافلاند، دەستم بۆ گىرفانم برد، كلیلى دۆلابەكەم، هاتە دەست، سى بلیتى بەریدیشم دۆزیهوه كە دوكاندارىك لە موبیل بۆ یادگار پێشكەشى كردم، گەر ئیستا شووشەیهكەم لەلابایه، هەرسى پلێتەكانم دەهاویشته ناوى و بە ئاومدا دەدا، ئەوهش جارن دەریاوانى سەرگەردان و بەجیماو تەنیا وایان كردووه، منیش وام دەكرد!

بەشى چوارەم

-1-

كاتژمىر چواری پاش نيوەپرۆيە و دەريا ھېمنە، بېجگە لە
رووی دەرياو سنگى ئاسمانى شىن ھىچى تر بەدى نەدەكرا،
ھىلېك، خالىك، رووانگەيەكم نەبوو رووی لىبكەم و بوى
بېچم، ئەو دوو سەعاتى تەواو، من دەپۆم، بايەكى بەھىز
پالم دەدات، دەپۆم، نازانم بەرەو كوئىندەرىم دەبات. زۆر خېرا
دەپۆيشتم، خو ئەگەر ھەموو ھىزم بۆ سەول لىدان
بەكارھىنا بايە، ئەوئەندە خېرا نەدەبووم. دەمزانی ئاستەكەم
راستە و راست دەپۆم، بەلام! ئەوئەندە دەزانی، بۆكەنار
دەپۆم، يان بۆ قولايى دەريا. دەبى كەسى ھەبى بىرى بۆ
ئەو بچىت، يان، ھەست بکات، مرۆقېك لە قولايى دەريا يە و
تەنياو بى ئاست دەپوات و روانگەى ديار نىيە.!!
ئەو دوو سەعاتە، دەقە دەقە، رووداوى كارەساتەكە
دېنمە پېش چاوى خۆم، ھەر لە ساتى وەرگەرانی كالداس و
خنكاندى ھاوپرېكانم و تەنيايى خۆم

"دەبىي ئەو ھەوالە نەگە يىشتىيىتە قرتاجە.!!"

"دەبىي كەي بېين.. يان كەي و چۈن شوينى رووداۋەكەو
من دەدۆزئەۋە؟! " بەم وردە خەيالانە، خۇم دەخافلاند و دللى
خۇم خۇشەدەكرد و ھىوام لەلا گەلالە دەكرد. سەۋلەكانم
كردەۋەو لە تەنىشت خۇم دامنن، بە پەرۆشەۋە تەماشاي
ئاسمانم كرد، چاۋەپروانى فرۆكەي رزگار كەر بوم. بەلام!
لېۋەكانم بە ئاۋى سوپر دەبرژانەۋە، سوتانى لېۋم خەيالەكەي
دەپچراندم. دلّم گىرابوو، ھىچم بۇ نەدەخورا و پېۋىستىم بە
خواردن نەبوو، پېۋىستىم بە فرۆكەي رزگار كەر ھەبوو. ھەر
ئەو نىيازەم ھەبوو، بەو ھىۋايەۋە دەپۆيشتىم و وام دەزانى
چەند بېرۇم باشترەو رزگار كەرى دەردەكەۋىت. دوگمەكانى
كراسەكەم كردەۋەو ئامادەم كرد، ھەركە فرۆكەكە دەركەۋت،
زۋو زۋو لەبەرى بكەمەۋەو بۆى راۋەشىنم، بە چوار دەۋرى
خۇمدا دەمپروانى، لە كاتژمېر دوۋى پاش نىۋەپۆ دەنگ و
گفەي ناسازى بايەكە دلتهنگى كرىبوم، لەو ساتانەدا
ھاۋاركردنەكەي لويس رۇنجىفۇم بەبىر خۇمدا دەھىنايەۋە، كە
بانگى دەكردم، بۆ ئەۋەي رزگارى بكەم، يان دەموت: ئەوان
نەخنكاون و ۋەك من بەجىنەماون و تەنباين، ھەر كەسەو
لەئاۋ مال و منالى خۇيەتى، شادمانن و پىدەكەنن، وا منيش

ليېره چاوه پېي فرۆكەيهك دهكهم و بمگاتى و گوريسه
پهيزهيهكم بۇ شۆربكاتەوهو بوى سهركهوم.
"سهيره! كات دەروات و درهنگ داهاات و نههاتن!"
"حهقيانه! تا ههموو كۆدهبنهوه و سهرژمپىرى دهكهن و
بۇيان ئاشكرا دهبي، كهوا من جيماوم و نهوهش كاتژمپىرىكى
دهويت و خو فرۆكەكەش نيو سهعاتى دهويت ههتا
ههلهستى و ههتا دهگاتى، ههردين و زووش دين، بهلام!
دهبي من بهرگه بگرم و سهبرم ههبي.."
"گومانى تيدا نيهه له چوارو نيوهوه، حازرن و دهگهنه
سهر سهرم.."

يەكەم جار دەمووت، زۆر زەحمەتە، من بەتەنيا بتوانم سى
كاترژميريش بمينمەوه، پينجى ئىوارە، بوە پينج سەعات،
راھاتم و چاوەپوانيم لا بوە ناسايى، خۆر بەرەو ئاوابوون
دەچوو، خۆر بە رەنگيىكى سوور و بە گەورەيى لە بەرامبەرمدا
دياربوو، "ئىستا ناسانەو چاك دەتوانم نيشانى مەلبەندى
ھاتنى فرۆكە بكەم". خۆرى سوور كەوتە لای چەپم و منيش
تەماشای بەرامبەرى خۆم كردو چاوەكانم زەقترو گەورەتر
كردو رازى نەبووم بۆ يەك چركەش چاوەكانم بنوقينم،
ھەرچەندە ئاويشى دەكرد، بەلام من ھەر تەماشای بەرامبەرم
دەكرد، بە كلۆفەوہ و لەناو تاريكىدا تا كاترژميرى شەشى
ئىوارە، تەماشای بەرامبەرى خۆم كرد، لەدلى خۆمدا
دەمووت:

"باشە لەم ئەنگوستە چاوە تاريكەدا، چۆن فرۆكە، من
دەبينى، ئەدى من، چۆن فرۆكە دەبينم، زەحمەتە..!" دلى
خۆم خۆش دەكرد، بەوہى كەوا فرۆكە گلۆپى سوورو سەوزى
پيوہيوہ بە ناسانى و بەخيىرايى دەبينم، بەرەو پيرم ديت..

كە رەنگى ئاسمان سوورتر ھەلگەپرا، كە بوو پەمەيەكى
تۇخ، دلشاد بووم...! ھەر لەبەر خۇمەوہ وتم:
"ئىستا كاتەكە باشەو چاك و جوان دەستنىشانى فرۇكەم
پى دەكرىت". كە يەكەم ئەستىرە دەر كەوت، وامزانى،
ئەستىرەكە وتى، ئەوا شەو داھات!

كەمى تارىك داھات، چاچاوى ئەدەدەيت. دەستى خۇم ئى
دىار ئەبوو. زۇر بىزارو پەست بووم، كە رۇژ بووہ، وا دلئەنگ
و پەشىوكا و نەبووم تاسابووم، گەر ئاوى ژىر بەلەمەكەم
نەجولابايە، ھەستەم نەدەكرد سواری ھىچ بوويمە.! دەترسام، لە
ژيانما ئەوئەندە ئەترسام، سەرسام بىووم، ھەستەم بە
تەنيايەكى ئەفسوناوى و چۆلى كرد. دووبارە ويستەم بە
كاتژمىرەكەى دەستەم خۇم خەرىك بەكەم، دەى دەويست بۇ
كەوت، ماوہيەك رابورد، وام ھەستەكرد، سى سەعاتە. بەلام كە
تەماشای دەستەم كرد و دىقەتم داىە سەعاتەكەم، بىنىم، ھەر
پىنج دەقىقەيە. مىلى كاتژمىرەكەم لەسەر ژمارەى كەوت
وہستا، خەنى بووم، ئۇخەى، خۇگەيشتە كەوت.! ئىستا خۇر
سىوارەى دەدات و بەيانى دەبىتەوہ، فرۇكەكان بەھەشتاوىى بۇم
دېن، بە پەلەن و چاوپرېن، رۇژ بىتەوہ...! بەلام كە سەرم
ھەلپرى، بەيانى چى! ئاسمان سىنگى مشت ئەستىرەى
پرشنگدارەو تازە، ئىوارەيە..!

لهسهرمان ویکهاتبومهوه، گهرچی بایهکی ساردی دهات،
جلهکانیشم هه موویان ته پوون، هه رکهسی سواری به لهه بی،
پی پی خوشبئی و پی پی ناخوشبئی، هه ته پ ده بی، به لام وه
سه به ته یه که له سهه ناو. ده له نگئی، هاتوچۆ ده کات، به قولایی
مه ترونیویک چوو بوه ناو ناوه شیرتینه که وه. ئیمه چل
خویندکاری ده ریاوان بووین، ده رسمان ده خویندو
نموونه یه کی بچوکی به له ممان له پیش بوو، برپه یه کی تیژو
پارزه ری له ژیره وه بوو، باشبوو، نه وه م به بیرها ته وه، به وه
دل م که می نه هوه ن بووه، ترسی نه وه م نه ما، که وا
گیانه وه ریکی زه به لاهی ژیر ناو بتوانی توخنی بکه ویت.
دیاره که وا مامۆستاکه م، نه و بیره دۆزو راستیه ی له گیرفانی
خوی ده رنه هینابوو، به لکو دیار بوو، که وا تاقیکردنه وه ی
له سهه کراوه به نه زموون سه لمیندراوه، هه روه ها، زۆرم
به بیرده ها ته وه، ئیمپرو سوودیان زۆر بوو، نه وان ده یانوت،
مروقی ناو ده ریاو له سهه ریشت به له م، نابئی له سهه روخی
به له م دانیشیت، نابئی! نه گه رنا توشی چه ره سهه ری و په لامار
ده دری، هه روه ها گشت گیانیشی ته په ده بی، نه گه ر نه وه شم
نه زانیایه، خو من ترساو و ته نیاو دل سوار، چۆن ده ویرم، وا
دانیشم..!!

قەت نەمزانیبوو، لە ئاسمانا بە شەوا، ئەستێرە ئەوەندە
زۆرن. ئەستێرەکان وینەکانیان لەسەر رووی دەریاکەدا
دەردەچوو، زۆریوون! بستیگ نەمابوو وینە ئەستێرە ی
نەبی. . ئای کە ئەستێرە زۆرن، لەسەر رووی دەریا دیارن و
دەجریوینن.

ئیواران، لەگەڵ رامون هیڤیرای ھاوڕێدا، بە بالوورە
وتنی گۆرانى و ئاوازی گیتارەو تەماشای ئەستێرانمان
دەکرد. لەسەر رۆخی پردی مانگا دادەنیشتین، هیشتا
تیشکی ھەتا و دەرئەکەوتبوو، تەماشای ئەستێرەکانمان
دەکرد، دەچووینە لای سیرو دیالیویا، لەوێ ئەستێرەکان
جوانتر دیار بوون، تا خۆر ھەلدەھات. . پروا دەکەم خەلکیکی
زۆر ئیستا تەماشای ئاسمان دەکەن و چاویان بە
ئەستێرەکان بەندە، وەک من تەماشای دەکەن. . وەک من. . بەم
خەیاڵە! دلم قیچیک کرایەو. . کەیفم ساز بۆو. . خەلک ھەن،
وەک من چاویان لە ئاسمانە و سەیر دەکەن!

شەوی یەكەم بە ناخۆشی رابوارد، هیچ نەبوو پێوەی
بخافلیم، رۆژەكەش، کاتی ترس بوون لە گیانەو وەرۆ مەراق
خواردن لە سەیرکردنی کاتژمێرەكەى دەستم، لە داخانە،
زۆری نەمابوو، سەعاتەكەم لە دەست بکەمەو و فریى بەمە
ناو ئاوەكە، ئەو سەعاتەشم نەویست، سەدقات خۆشترە لە

سەيرکردنى كات و چاۋەپروانى. ئەگەر واش نەكەم، با
لەدەستى بكمەۋەو لە گىرفانى پانتۇلەكەمى بېستىم و لە
كۆلم بېيتەۋە، بەلام! دوۋدل بووم، ئەۋەشيانم نەكرد، بەھەمان
شيۋەى دويىنى نيوەپۇ، دەقىقە، دەقىقە، تەماشاي كات و
مىلەكانىم دەكرد. قورگم پىر بىۋو لە گريان، ھەتا نيوەى
شەۋىش، خەوم نەھات، نىيازى خەوتنىم ھەر نەبوو. سەرەتا،
تەماشاي ئاسمانم دەكردو وپكم لەۋە گرتىۋو، فېرۇكەيەك يېتە
فريام و بەرزىم بكاۋەۋە، وا ئىستا ئەۋەشى ھاتە سەر،
چاۋەپروانى پاپۇپى بووم، تەماشاي ئاسۋى دوورم دەكردو بە
تەماى دەرکەوتنى رووناكى پاپۇپى بووم، چاۋىك لە
ئاسمان و چاۋىك لە ئاسۋى بەرىنى دەريا. سەرما زۆرتىر
كارى تىكردم. ھەر دەھات ژانى چۇكىشم زۆرتىر دەبوو، بەلام،
ئەۋەم چاك دەزانى، كەۋا، سەرما تىرس و ژان و تەنبايى و
چاۋەپروانى، ھەموويان دەچنەۋە مالى خويان، ئەگەر چىراى
پاپۇپىك دەرکەۋىت، ۋەى ئەگەر دەھات، ھاۋارىكم دەكرد،
دونىام بە ئاگا دەھىنا.. پاپۇپم دەھىناۋ دەھات..!!

كازيوه، زوو دهرنه ده كهوت، شهوم له روژ به دريژتر ده زانسی! وهك پوژانسی چاوه پروانيم، له سهه روخي به له مه كه رو نيشتم، به هزری من، ئەم شهوه، له دوازه كاتر مېر دريژتر بوو، ده بئى ئەم شهوهش له شهوه كهی تر دريژتر بيئت.؟! بئى وهستان، به له مه كهه ده رويشتم، به لام! چوون بزانه، چه ند رويشتووم، چه ند بربووو، خو هيچم نه هاته پيش، هيچم ايديار نيبه! نيشانه كه، بويه وام ههست ده كرد، هه له شويني خووم و يهك سانتيمه تر نه جو لاوم.

كاتر مېر چه وتی به يانيبه. كاتی پازاندنه وهی ميژنی نان خواردنی به يانيبه، سه رميژ پره له هيلكه و په نيو نان و سيو و گوشت، هه موويان ريزكراون، ليكاوم هاته خوارئ، هه ستم به برسپه تی كرد و خواردنم به بير هاته وه.

بو ئەوهی نهوسه كهه بپه ويته وه و خواردنم له بير بچيته وه، سه رم له ئاوه سويزه كه هه ليئا، سه رما ته زاندمی. له بهر خو مه وه، وهك و پينه بكهه. ده موت: "بئى، هه ی گه وج و نه فام. گيليكی وهك من، بو له گه ل رامون هيديرا كشامه وه

دواوه، خۇ كارىكم پى رانەسىپىردرابوو؟! بۇچى كىشامەو
پىشتەوہى پا پۇرەكە؟!

بە خۇرايى و بى مەبەست چووم، خۇم تىھەلقورتاندى، ھەر
بەگەلى كەوتىم، بلى بۇ وەك بەردىك لە نەرزەكە نەدەچەقىم! بۇ
جولام! ئىستا وەك ئەو رىگارم دەبوو، توشى ئەم رۇژە رەشە
نەدەھاتم، ئەوہش بەدبەختى خۇمە!؟"

زىاتر دلتەنگ و تەنگەنەفەس دەبووم، ديسان بە نيازى
ئەوہى كۆتى ئەم خەيالە بەرم بدات و وازم لى بەيىنى، تەماشاي
سەعاتى دەستم كرد، ھىورو شادمان و دلگەش بووم، چونكە
زوو بوە سەعات يازدەو نيو. باواز لە كاترئىرو نيوەپۇ بەيىم!
"دەبى ئىستا بزائن من ديارنىم، باشە، بۇ نانىرنە دوام،
بۇچى لە دواما ناگەپىن...؟! تاوانى خۇم بوو، لە كالداس
دابرام. بۇچى توشى ئەم بەلەمە بووم، ئەگەر وەك ھاوپرىكانم
خۇم گىركردبايە، ئىستا ساغ و سەلامەت دەگەرامەو...!!"

لە دوورەو خالىكى رەش و بچوك، بەقەد دەنكە نىسكى
دياربوو، ھەلسامەو سەرىن، چاوەكانم بۇى بەندكرد.
ئەوہندەم تەماشاكرد، ھەتا ريشكە و پيشكەى كرد، چاوەكانم
ئاويان كرد. بازنەى رەنگاوپرەنگ لەپيش چاوانم دروستبوون.
دوايى زانيم فرۆكەيە. بۇيە كراسەكەم ئامادەكرد، كە نزيك
كەوتەوہ بۇى رادەوہشېنم!

بەشى پىنجەم

-1-

پىنج دەقىقەى تەواو كراسەكەى دەستىم پراوەشاندا،
هەمووى بەفپۆ چوو، رەنج و هيوام بە فپۆ چوو...! نە فپۆكە
منى دىت، نە بۆ رزگارکردن و هەلگرتنەوہى من ھاتىوو.
تىگەيشتم، زۆرم ئى دوورە! ھەر بەسەر منددا پانەبورد و
زۆریش بەرز بوو، بروام دەکرد، ئەگەر بەسەر منددا ھاتبايە
منى ھەر دەدىت، ھەر چاوم لىيى بېرى و ھەر تەماشام کردو
ھەر لەگەلىا بووم ھەتا ھەك جارى يەكەم، بوە خالىكى رەش،
ھەتا بوە دەنكە نىسكى...!

پاش كەمىكى تر، پشتىم تىکرد، ھەزمکرد، سىنگم گەرم
دايىت، ھەتا سىيەكانم ئازارىيان بەرنەكەويىت.. كراسە تەرەكەم،
بە چاوەكانمدا دا، نەك بۆ خەوتن، ئەوہى بىرم لىيى
نەدەكردەوہ نوستن بوو! زۆر تىنووم بوو، بىزاري كردم،
قورگم وشك بوو، ناچار پەنام بردە بەر ئاوى سويزى دەريا،
بۆ خواردەوہ! دەمزانى بۆ تەندروستىم خراپە، بۆيە وىتم،

ھەردوو قومی دەخۆمەو، لە ناکاوا بە دیتنی فرۆکەییەکی تر،
ئاوخواردنەو، کەم لە بیرچو، تینویتییم شکا.

ھەر بە پەلە، کراسەکەم بۆی راوہشانو بالاى خۆم بەرزتر
رادەگرت و بە ھیزەو، قۆلم دەھەژاند، بەلام! داخی گرانم،
ئەو فرۆکەییەش پۆیشت و منى سەرگەردان تر جیھیشت!
پەشیو و بە دۆشداماوی دانیشتم، ئاوریکم لە دەوروبەری
خۆم دایەو، دیسان، فرۆکەییەکی تر، ھات، دەرکەوت، بەلام
ئەمجارە، ھیواى زۆرى پیبوو، نەوى بوو، جارجار، راست
دەفەرى و دواىى خووى دەھاویشتە سەر تەنیشت، کە وام
دیت، دلّم بوە ئاوینە، بیگەرد، جوان بوو، گومانم نەما، کەوا
ئەمەیان، لە من دەگەریت، بەتایبەتی بۆ من ھاتوو. بەلام
داخی زۆر گرانم، ئەویش وەك ئەوانى تر پۆیشت. کە
پۆیشت، بیرم لەو کەردەو، دەبى وشکانى چەند لە من
دووربى، زۆرم مابى، ئەو یانم بۆ روون نەبۆو.

خەم زۆر بوو، زۆر دیاردە ھەراسانى کردبووم، تیشکی
خۆرى گەرم! تینویتی! برسەتی! نەخەوتن و بیدارى مەراق
و پەشبینى! ئەدى داخبونى پشتم، پشتم یەك پارچە ببوو
پۆرگ، پۆرگی گەرەى زۆرى لیھاتبوو، خەمى ھەرە گەرەش
ھاتنى ئەو فرۆکانە بوون، کە بۆ من دەھاتن و منیان
نەدەدۆزیو و راستە و راست دەگەرەو.

كات سى و پېنج دەقىقەى دەويست بۇ دوازدهى نيوەرۇ،
كه دەنگى فرۇكەيهكى ترهات، ئەويش زۇر نهوى بوو، تا
دههات، نزيكتر دەبۇوه، نهوى تر دەبۇوه، فرۇكەوانهكه و
پياوهكهى تەنيشتيم بهجوانى لى ديار بوو، هەردووكيانم
بينى، پياوهكه، چاويلكهيهكى رهشى لهچاودا بوو، نوسيني
بنى فرۇكەكهەم جوان خوئندهوه. دياربوو، تايبهته به
پاسهوانى و بهرژهوهندى كەنداو، نهوى بوو. بهرزبۇوه و
رؤيشت...! بهلام، نائوميد نهبووم، گومانم نهمابوو، كهوا
منيان ديوه و دهگەرئنهوه. تەواو دهگەرئنهوه..

پاش پېنج دەقیقە، فېرۆكەكە گەرایەو، بەهەمان بەرزی
بۆم ھات، لەسەر باڵی چەپی بوو، ئەمجارە، بە ئاسانی
فېرۆكەوانەكەم بینی، بینیم چاوانی دەگێرا. کراسەكەم، بە
پانایی دەریا رانەوێشان، ئەمجارە بۆی هەلسامەو و لە
دڵەو سوپاس و ستایشم بۆ نارد، سوپاسم کرد، و تەم ئۆخە
خۆ رزگارم بوو، ئافەرین كە منی دۆزیەو و فریام كەوت.
ھەردەھات خۆی نەوی دەکرد تا نزیکى ئاوەكە بۆو، راستە
و راست لەسەر ھیلکی راست رۆیشت، وا رۆیشت وەك
بیەویت بنیشیت، ئینجا تەنگاوبووم، كەوتە سەولدان بۆ ئەو
شوینەى ئەو لیبی دەنیشیتەو، رۆیشتم، نەوی بۆو و من
رۆیشتم.. بەلام! ئەو نەوی دەبۆو و منیش بۆی دەچوم!
پاش كەمێك، بەرزبۆو و سوپایەو بەسەر سەرمدا رەتبوو،
ھەر ئەوئەندەم لە دەست ھات، كەوا كراسەكەمى بە توندی بۆ
راوێشتم، من كراسم بۆ راوێشان، بەلام! ئەو ھەلسایەو و
بەرزبۆو و تیبیتەقاندو رۆیشت. وا تیبگەیشتم، كەوا منی
دیو، گەر منی نەدیبايە، ئەوا سکی بە ئاوەكەو نەدەناو
نەوی نەدەبۆو، دووجاریش بەسەرمدا رەتبوو.. منی دیو،

بۆيە شادمان و دلخۇش بووم، چاوپى بوومەو. يەك
كاتژمىر چاوپىم كرد، راستە هېلى قرتاجەم بۇ دياركەوت،
بەلام دياربوو فېرىنى ئەو فرۇكەيە بۇ شارى باناما بوو، بۆيە
منىش بۇ پىشەو رۇيشتم، تا بگەمە كەنارى تولو ئەوئەش
يەك كاتژمىر دەخاينى!

لەسەر ئەو شەكەتى و هىلاكيە، پۇيشتم، تا پىنجى
ئىوارە پۇيشتم، هېچم بە هېچ نەكردو ئەگەيشتمە كەنار...!
خۇر بەرەو ئاوابوون دەچوو، بەلام، من بى ھىوا نەبووم!
قورگ وشك و دلئەنگ و بىزار.. ھەر ئەوئەندەم زانى بە
ھەژانىك، كەوتمە ناو بەلەمەكە. كە چاوم گىپراو تاقىبم كرد
بىنىم ئىشى ماسيەكى گەرەيە "شاك" ئەو خوى لى دابووم،
دياربوو بەدواى نىچىرىكى وەك من دەگەرا.. لە نىچىرى
دەگەرا..

ئەوۈ بۈە، سى كاتژمىرى تەواۋ، من بە تەنىام، يەك
گيانەۋەرم بىنى، ئەۋىش شاكىكى زەبەلاح و گەۋرە بوۋ،
كلكى سەۋز، ۋەك گەلای دار، لە مېژ بوۋ، دەمزانى ئەم
ماسىانە، نابەدو بەدەفساڭن. ! تارىكى، ماسىەكانى تىرى
شاردەۋە، ئەگەرنا زۆرم لى خىر دەبوۋنەۋە، ھەر شلپ و
ھۆپيان دەھات. بۇ پۇژانى سىيەم و چوارەم. پۇژانى تر،
فېرىۋوم، كەۋا ماسى شاك، پاش پىنجى ئىۋارە لە نىچىر
دەگەپىت، فېرىۋوم، كە شەۋ داھات، نامىنى و دەپوات..
ئىۋاران، پىش رۆىشتەۋەى ماسىەكان، پوۋى دەرىيا،
ۋەك مىرگ و چەپكە گول جوان دەبوۋ، ماسى ھىلدار و ماسى
سىپى و سەۋز و سور، ماسى وردو ماسى گەۋرەتر، ھەرۋەھا
گۆمى خوينى ماسى قوربانى لەلايەن ماسى گەۋرەتر و بە
دەستەلات، ھەموۋيان، روۋى دەريايان رەنگىن دەكرد..
دېمەنى زۆر پەيدا دەبوۋن، كە ماسىەك دەخورا، كە ھەناۋى
يەكىك بەرەلا دەكرا. چەندەھا وردە ماسى لە وردەۋالەكان و
پاشماۋەكان بازنەيان دەبەست و رىز دەبوۋن..

شەۋى دوۋەمم، بە شەۋى برسەيەتى و تىنۋىيەتى و بى
ھىۋا، ناۋدەبەم. بېرواشم بە رزگار بون ھەر نەما. ھىۋا نەما،
بىجگە لەۋەى خۆم ماندوو بگەم و سەۋل لىدەم و بېرۆم..
جەرگى درىژو پانى دەريا بېرەم.. دەبى بېرۆم تا دەگەمە
وشكانى. تا نىۋەى شەۋ رۆيشتەم، رووم لە ئاسمانى پېر
ئەستىرەى جوان كىردو بۇنى دەرياشم لاخۇشبوو، لەگەل
ئەستىرەو بۇنى دەريا، رۆيشتەم سەۋل لىدا، سەۋلەكان لەناو
دەستەدا راۋەستانيان نەبوو، خۇ شەۋى پىش دەرچوونمان
نەخەوتبوم، ئەو دوو شەۋەيش، خەو نەچۆتە چاوانم و پشوم
نەداۋە، سەرەپاي ئەۋەش، ھەر دەپرۆم و بى راۋەستان دەپرۆم.
دوو كاتژمىر، پاش نىۋەى شەۋ، زۆر ھىلاك بووم،
سەۋلەكانم داناو سەرم بەسەريان كىردو ويستم بخەوم، بەلام،
ھاۋارى (جىم)م لە مېشكا زىنگايەۋە، ئەو ئىستا بۇ خۇى
رزگار بوەو لە مائەۋە لە شىرىنى خەۋدايە، يان لەسەر مېزىك
رازاوەو بە زەۋقەۋە دانىشتوۋە..! كەمىك خەو چوۋ چاوانم،
بەلام ھەر لەگەل (جىم)دا بووم. لەو خەۋەدا، ئاخاوتنەكەى
ئەۋم بەبىر دەھاتەۋە، ھەر لەو خەۋەدا، كارەساتەكەم،
بەبىر دەھاتەۋە، چۆن ۋەرگەپرايىن..! بۆيە لەم خەۋە، راجلەكىم،
ۋا راجلەكىم زۆرى نەما بوو بگەومە ناۋ ئاۋەكە،
چاك بوو خۆم پىپراگىرا..

وا به بیرم هاتمهوه، وا هاتمهوه هۆش، جیمی هاوړیم
کاسکیتیکې پر به سهری لهسهر بوو، له پیشهوهی نوسرابوو
A.R.C. CALDAS. خهوم لئ نهکوتبوو، خهونیشم نه دیبوو،
بهلام هۆشم له لای خۆم نه بوو، گویم له گڼه ی باو شلپ و
هۆړی ئاویش نه بوو، پرسیاریک کرا، تینوته، ههز به
خواردنهوهی جامی ئاو دهکویت. برسیت، پی ویستت
به خواردن هیه...؟ گویم لیبوو، وایان پرسیار کرد و منیش
وهلام دایهوه، نه خیر پیویست ناکات، زورمان نه ماوه بگهینه
که نار و هه چاوم به قرتاچه بکهویت، تیر دهیم، تینوئیم
دهشکی. که به خو هاتمهوه، که هۆشیار بومهوه، زانیم نه من
له گهل جیمیم و نه جیمیش نزیکه. دیاره گهوج و شیواوم،
ته نیام و کهسم له نزیک نییه، بیجگه له تیشکی خور، هیچی
ترم لا دیار نییه و نه وهش دهزانم روزه که سی شه ممهیه.

بەشى شەشەم

-1-

پۆژانى مانەووم، بە كارەسات و نیشان و بەسەرھاتى ديار، ناودەبرد، پۆژى يەكەم، بە پۆژى كارەساتەكە. پۆژى دووم بە پۆژى فېرۆكەكان، پۆژى سېيەم بە پۆژى ئائومىدى و پەشېينى و بى كارەسات، ناونا بوو! بەلەمەكەم، بە ھەوەسى با دەپۆيشت، با دەپھاژۆت، خۆم ھېزۆ شەنگم لەبەر نەما بوو، لە ھەمووى ناخۆشتر، ھېلى فېرۆكەكانم ئى بزر ببوو، لەبەر ئەو تەم و تاريكەي ئەو بەيانىيە، ئاسۆم ئى لىل ببوو، نەمدەزانى، بەلەمەكەم، بو پېيش دەپوات، يان بو دواو، دەپوات. مالى دەريام كاوكرد، ھەموو خال و شوينىكى بەيەك دەچيىت، ھەرچەندى بېرۆيت و بگەپيىتەو و بچولپيىتەو، وا دەزانى يەك بست نەگەپراويت، وا دەزانى لە شوينى خۆتدا دەخولپيىتەو.

ھەرەھا، پۆژى سېيەم، بە سوپانى بەلەمەكەم و نەزانىنى رووانگەى رۆيشتنم ناونا، لە نيوہرۆدا، بېيارم دا، تەوافەكەم

بەكەم بە رېنىشان دەرم. بەھۇي ئەوھو، بزانم دەكشىمەو، يان دەچمە پېش، سەولەكانم لەو بەست. كليلى گىرفانى پانتۆلەكەم دەرھىنا، تا پۇژانى مانەوھى لەسەر بەلەمەكەم پى ھەلكەنم، رۇخى بەلەمەكەم بەكەم، پۇژمىر. بۇ پۇژى(28)ھىلىك پاكىشم، ھىلىكىش بۇ پۇژى (29) لىرە پەكم كەوت، رەق پاوھستام، ئەم مانگە،(29)پۇژە، يان (30)پۇژە، مانگى شوبات چەند پۇژە، ئەم مانگە چەندە..؟! ئەمەيان مېشكى ئالۇز كردم، بېرم كردەو. ئەم بەروارەش وەك ھاتنى سبەينى، كە چۇن ھىلى رۇيشتم لى ببوھ گرى، ئەوھش وای لېھات. ويستم مشوھش نەبم. دوایى بېرم كردەو، ئەمەيان، كەى گرنگە! كەى كېشەى منە، دوایى من ئەوھيانم بۇ چىھ! من تەنيا ئەوھم بەسە چەند پۇژ دەمىنمەوھ. ژماردن!! ژماردننى چى...؟! كى دەلى من جارېكى تر، دەگەمەوھ ئاوەدانى، منى سەرگەردان و لىقەوماو، كى دەلى ئېشم بەوھ ھەيە، خۇ من ناگەمەوھ، ناو خزم و كەس و ئاوەدانى، تا بۇيان بگېرمەوھ.. تا ئەو كاتەش، نە نانم خواردوھو نە ئاو. تېشكى گەرمى خۇرېش پېستى پىشتمى كردبەوھ كۆمەلىك پۇرگى بەژان و ئازارم دەدەن، ھەموو كېشەكان بەلايەك، ژانى ئەو پۇرگ و پنگانە بەلايەك.

دیسان نامۆزگاری مامۆستاكانم به بیر هاتهوه، سنگتان
مهدهنه بهر تیشکی گهرمی خۆر. ئەوهش سهغلهتی کردم و
ترسام. کراسهکهه له بهر کردهوه له که مهرم بهست، که
کراسهکهه بهر پۆرگهکانی پشتم دهکوت، دهورانهوه، ژانیان
زۆرتر دهبوو، بۆیه پشتم روت کرد. بوو به چوار رۆژ، لهیهک
قومه ئاوی سویری دهریا، ئەویش تینویهتی نهشکاندبووم،
به لکو کهمی تامه زۆی کهم کردبومهوه، هیچی ترم به قورگا
شۆر نهیبۆوه. بۆیه شهیدای ئاوی خواردنهوه لادروستبوو.
داخی گرانم. دیسان کاتریمیر بوه، پینجی ئیواره! دیسان
بو ماسی شاک، زۆر سهیره، عه قلم وهخته بهتقی! بلی، توی
ماسی و له ناو قولایی دهریا، چۆن دهزانی کاتریمیر پینجی
ئیوارهیهو دیتته دهری..!

حهزم لیدهکات، ههر کاتریمیر بیته، پینجی ئیواره لیم
پهیدا دهبی، ژوانی ئیوارانی له گهه ل منا ههیه..! دیاره، رۆژی
دوا ناکه ویت..!

مامۆستاكانمان، له دهرسا دهیانوت، ماسی شاک کهم
بیناییهو ههست به هیچ رهنگی ناکات. تهنیا رهنگی سپی
دهبینی. تهنیا بۆ ئەم رهنگه مل دهنی و دیت.. له بهدبهختی
مندا، به له مه کهم سپی بوو، سپی و بریقهداریش بوو باش
بوو، سهعاته کهی دهستم سپی نه بوو، ئەگه رنا له ترسی گیانی

خۆم فرېم دەدايه ناو ئاوهكه و رزگارم دەبوو، ئەو سەعاتەشم
ئەدەويست.. كه ماسى شاك پەيدا دەبوو، پېرى دەدايه،
ماسى بچوك و زامدارى دەكردو دەرياي دەكرده گۆمى خوین،
چواردەورم، دەبوو خوین، منیش، لەم دیمەنە دەترسام!
دەشلەژام، كه سەعات دەبوو، پینجى ئیوارە، سەولەكەم بۆ
خۆپاراستن نامادە دەكرد. ئەم شەویش، سەولەكەم
هاويشتبوو بن سەرم، بۆ نوستن بەلام! هاوپریم، ئەزیزم " جیم
مانجریس " واژى نەهینا. هاتە پینش چاوانم، لە بەرامبەرم
بوو، لەسەر رۆخى بەلەمەكەم دانیشت، هاتە تەنیشتم. بە
كلۆفەو، قسەى لەگەل كەردم، كەوتینە دەمەتەقى، باسى زۆر
بابەت و بیرەوهریمان كەرد. ئیستا، چوون رابورد، نازانم،
خەون بوو یان راستى. هەندى جاریش، بە هەمان شیوه، بە
رۆژیش دەهاتەو پینشم، قسەمان لەگەل یەك دەكرد، بەلام،
رۆژى پینجەم، ئەویش هاتە تەنیشتم و ویستی بخەویت و
سەرى بە سەولەكەى ترەوہنا، كەمى بیدەنگ بوو، لەناكاو
سەرى بەرزكردەوہو بە هەشتاوى وتى: تەماشەكە.. دەى
دەى تەماشاکە..!

كە ئاوپریم داہەو، لە دوورى سى كیلۆمەتر پاپۆرى
دیاریبوو، چراکانى گەش و رووناك و بە جوانى دیاریبوون.

"ئاي چارەنوووسى رەش، بۇچى! ئەو ماۋەيە خۇم بە
خەوتن خەرىك كىرد، ئەگەر بە ئاگا بوومايە، دەپۇيشتىم، ھەر
دەپۇيشتىم، ئىستا دەيگەيشتىمى.. " ھەلسامەۋە، چوست
رۇيشتىم، من بەرەۋ پوۋى دەچوم، ئەو خىراتىر
دوور دەكەۋتەۋە، تا زۇر دوور كەۋتەۋە، دوور كەۋتەۋە و شەۋق
و چىراكانى نەمان. چەندى كۆششىم كىرد، پوۋى بەلەمەكەم
ۋەرگىپىم، بۇم نەكرا، بايەكە زۇر بە تەۋژم و بەھىز بوو، منىش
ھىزم زۇر بەكارھىنا تا بگەمە پاپۇرەكە. خۇم ھىلاك و ماندوو
كىرد، زۇر ماندوو بووم، ھەموو گىانم ئاو و ئارەقە، پەكم
كەوت، لە پەلوپۇ كەۋتم. دەستىم بەرىبوو، ھىچم لە دەست نەما،
دامە پىرمەى گىيان، خۇزگەى مردنم خواست. كە خۇرەھەلات،
بەيانىەكەى، تىشكى جوانى خۇر، ھىۋاى پىئ بەخشىم،
نىگەرانى و رەشېبىنىەكەم نەما، ئازايەتىم دايە بەرخۇم و خۇم
بە جەرگ كىرد!

رۆژی پېنجەم، بە راستی ویستم، پرووی بەلەمەکه له دەستی باو شەپۆل دەرھینم، ویستم، پرووی بەلەمەکه وەرگێرم و بکەوێتە بن دەستی خۆم و بەھیزی خۆم و تەوژمی سەولەکانم بپروات، نەك بە ھیزی باو شەپۆلی دەریا. گەر خۆم ئازاو چوست نەكەم، ئەگەر وانەكەم، ئەوا باو شەپۆل بەرەو دوورگەى گیانەوەرەو پیاوخورانم دەبەن، لەوان چى دەوشىتەو، وەك پالەوانى رۆمانى دەریاوانىكى جیماوم لیدیت، كەمینىك پاپۆرەكەیان دەتەقینى، كە تاق و تەنیا دەمینیتەو، ھەر ئەو رزگارى دەبیت، چارەنوسى شومى، بەدبەختى ئەو، بەرەو پیاوخوران دەپروات و دەكەوێتە باوھشى ئەوان و ئەوانیش دەیکەنە ناو مەنجەلى چىشت و جوان جوان دەیکولینن، بەشى چەند ژەمىكیان دەكات..

مال لە خۆی نەبوو، میوانیش ھات، منى ترسنۆك و پەشبین ئەو ترسەشم لى پەیدا بوو، ھەر دەھات ترس و نیگەرانییم زۆرتەر دەبوو.

ھىشتا وام لىنەھاتوو، برسپەتى و تىنوویتی گىژو بیدەستەلاتم بکات، ھىشتا وام لىنەھاتوو، مائەوەرەو خىزانەكەم

لهیبر نهی، ئەگەر وام زانی، له پهلویۆ دهکوم، ئەگەر زانیم هۆشم
لهلای خۆم نهماوه، ئەوه دهبی، ئەوهه لهیبر بی، که
مامۆستا کانیان دهیانوت:

"ئەگەر مروۆقیک له دهریاو لهسهه پشتی بهلهمیگ تهنیاو بی
چاره مایهوه، گهر گهیشته روخی مردن و هیوای ژیان و
رزگار بونی نهما، ئەگەر بابی ئەوهنده مابوو دهستی کاربکات و
کهمی هۆشی لهبهرماوه، ئەوا باشتین پێگا بۆ گوم نهبوونی تهرم
و ههوال و ناسنامهی، وا باشه خۆی له بهلهمهکه ببهستیتهوه،
ههتا تاقهتی ماوه خۆی ببهستیتهوه، زۆرجار سهربازانی جهنگ
له شههههکاندا وایان کردبوو، بۆیه تهرمهکانیان دۆزایهوه، یان
بهنیوه مردوویی و به زۆر نهخۆشی و هیلاکی ههلهگیرانهوه و
رزگاریان بوو. با منیش وا بکهه، ههتا دال و بالنده
گۆشتخۆرهکان جهستهی بۆگهن و پهککهوتویان نهخواردووم،
باوا بکهه، ئەگەر بینه سههیشم، بهشینکم دهمیئی.."

له چهژمهتی برسیهتی و شهیدایی زۆرم بۆ ئاو و
فینککردنهوهی ههناوم، ههموو خهیاڵ و ورد و پێنهه ههلهدهفرین
و له میشکهدا دهتوانهوه و تهونهکانم لهیبردهچونهوه. بۆیه، هیچم
له خهیاڵدا نهماوه ههلسام کهمی پیساییم کرد و ماسییهکانی
دهور و پشتی خۆم بهجولانهوهی بهلهمهکهه دوورخستهوه..

ماسى جوان و ناسك، دههاتنه تهنيشتم، بىرى راوه ماسيم
بۆهات. به پهلماى راستى سهولهكهم چهند ماسييهكم
پيكا، بهلام نزيكبوونى ماسى شاكهكه رهجهكهى به فيرو
دام، همموى بۆ خوى گلدايهوه، ناچار سهولهكهم فرىدايه
لايهك و پالم دايهوه. زورى نهخاياند رهوه نهورهسيكم ئى
بهدياركهوت، كهوت نهورهس بوون، كامهران بووم، دلشاد
بووم، ههر هيچ نهى ماوهيهك دهبنه هاوپرئم و پييان دهخافلئيم
و دهبنه سهبوورى ريگاي دوورى و تهنياييم.

هاتنى نهورهس و پهيدا بوونى، نيشانهى نزيكبوون و
گهيشتنه به وشكانى و زهوى، ئههه واىكرد، هيوام به ژيان
نوئى بيتهوه وههلسامهوه سهريئى. بهلام! نهمتوانى خوم
پاگرم. تاقهت و شهنگم له بهر نهبوو، ناچار پالم دايهوه،
كراسهكهم به سينگم دادايهوه، نهوهك تيشكى گهرمى خور
ئهزهتم بدات، چاوهكانم له نهورهسهكان گيركرد. ههله فرين
و دهنيشتنهوه و بهرزدهبوئهوه و گوشهى تيژيان دروستدهكرد
و ئاسمانيان دهنهخشاند. ديسان ماسى شاك دهركهوت،

زانيم کاتژمير خوی له پینجی نیواره داوه، دهبی بکشیمهوه
و خوّم له ناو بهلهمهکه م مات بکه م، نه وره سیکی گچکه له
ته نیشتم نیشتم، منی برسی و سک به تال دالت چی دهویت...؟!
فهرموو، نه وه خواردن و بالنده یه کی به تام و ناسک، به بالی
خوی هات، خواردن هاته نزیکم، به لام، دهستی بی هیژ و بی
چهک و بی تیرم بشکی! له جیگای خوّمدا چه قییم! وهک ماستی
مه ییوم له خوّم کرد، نه ویش ده فیری و ده نیشته وه،
چاوه کانیشم نه ده جولاند، گهر بکرا بایه، نه فه سیشم راده گرت.
هاته سهر پییه کانم، نیشته وه. که می سهر که وت تا گه یشته
پانتول که م، به رد جولابایه، من نه ده جولام، ههر هاته پیش، تا
گه یشته گوزینگم، ده نووکی له شوینه به زامه که ی گوزینگم
دا، ههر خه ریک بوو، نازاری دام، برینه که ی هیئایه ژان، به لام!
من خوّم راگرت، هیمن. وازم لیهینا، وتم، چی دهکات با
بیکات.. مسوگهر بووم، دیته ناو له پی دهستم، بویه توخنی
نه که وتم، نه جولام، هیمن بووم.

بهشی جهوتهم

-1-

نهورهسه بچوك و ريش خاكييهكه، به مردووی دهزانيم،
ههرده نووکی ليدهدام، كه مي دهستم بهرزكردهوه، ويستی
بفریت، ويستی لهناو دهستم رابكات، بهلام گرتم و كهوته
ناودهستم، خوینی گهرم و دللی گهرم و لیدانلی دللی جوان
ههستم پيكرد. نهوهندهم برسی بووم، نهوهنده گهدم بهتال
بوو، نهوهنده شهیدای خواردنلی بووم، وتم ههردیگرم، به
ساغی قووتی دهدهم، به ریش و ریخولهکانیهوه دهیخوم..

كه نیچیرهكه، كهوته ناو دهستم، پهشیمان بومهوه،
چونكه نهگهردا بکهه، وای بخوم، زورتتر تینوم دهبییت و
شهیدای قومئ ناودههیم، با نهیخوم..!

رؤژکیان، تاپریکم بهدهستهوه بوو، سیهره له
نهورهسیکی هاوپریمان گرت ویستم بیکوژم، بهلام، هاوپریکهی
تهنیشتم، دیار بوو، کابرایهکی هیمن و ژیر بوو، هاته قسهو
دهستی لهسهرد لوللهی تاپرهکهه داناو یهخهی گرتم و وتی:

"خەلك چۆن ئەوئەندە بى سەفەت دەبى، ھەى بېۋەفا مەرۋە
چۆن ھاۋرپى رىگى خۇى دەكوژىت، نەورەس، ھاۋرپى
ئىمەو ھەموو دەرياۋانىكە، لە قولايى دەرياۋ لە سەفەرى
دوور ھاۋشان و ھاۋرپىمانە. ھەر ئەو لە گەلمانە، ھەر كەسى
نەورەسى بكوژىت، پى لە زاد دەنى.."، بەلام ئىمىرۇ، ئىستا و
لەم حالەتەمدا، ھەزار كەسىش لىم بپارپىتەو، ھەر چەند بى
ئەمەككىيە، من بىم، ھەر دەيخۇم و برسپىتە رىگىيەكى
لەھارىيە، ملېم لوولدا. بۇ خنكاندى سوراندم، ئىسقانەكانى
وەك ئىسقانى مرىشك نەرم بوون، بە ئاسانى شكان و گويم لە
خرپەى شكاندىيان بوو، ناۋ لەپى دەستم مشتى خوین بوو..
كە خوینەكەى لەناۋ پەنجەكانمدا ھاتنە خواری، ئىنجا سكم
پى سوتاۋ بەزەيىم بۇى بۇو، كەمى پەشپىمان بومەو.
سەرى نەورەسەكەم لە لەشى كىردەو، كىيانى لەناۋ
دەستىمدا ھەر لىيدەدا. بۇنى خوینەكەى دەرياي پىكرد.
بۇنەكە بلاۋبۇو و ماسپەكى زۆرم لى كۇبۇو، ئەگەر شاكى
گەرە ماسى بپەۋىت ئىچىرەكەم ببات و ھەزى لىبكات،
دەتوانى و بەلەمەكەشم سەروبن دەكات و نەك ئىچىرەكەم،
منپىش دەبات. لە كۇبونەوھى ماسپەكان ترسام، سەرى
نەورەسەكەم بۇ فرى دان، دوورم فرىدا، ھەمويان بەتاۋ،
خشپىن، بەرەو گۆشتەكە روويان وەرگىرا.

بۇ ئامادە كىردىنى ژەمەكەم، دەبىي پەرىكەنى ھەل كىشىم،
بەلام نەورەسەكە زۆر ناسك بوو، گۆشتەكەى لەگەل دەھات و
لەگەل ھەل كىشىشەنەكەدا، شىلەيەكى رەش و چەورى لىدەھات،
مەزاج و زەوقى تىكدام، بىزىم بۆۋە، ھەرچۇنىك بوو، سىكىم
ھەلدېرى و رىخۇلە ھەناویم دەرھىنا، رانىكىم بۇ زارم برد، بۆم
قوت نەدرا و خىرا تغم كىردەۋە و فرېم داىە ئەو گۆپە. پاكىم
شوشتەۋە، ئىستا، ژەمىكى گۆشتى ناسك و پاك و تەمىزم لە
پىشە، جا منى برسى، پىنج رۇژە بە عەزەتم، وىلى
پاروۋىەكى خواردم، سەيرە! بۆم نەدەخورا، دلّم نەيدەبرد..
خۇ لە راستىدا ئاسان نەبوو، من چۆن بتوانم، گۆشتى بخۆم،
بە پەرو بال و خوینەۋە، شتى بخۆم، نەكولابى، نەبرزابى،
سوور نەكرابىتەۋە، ھەرچەندە برسى و ھەراسان و
تەنگاۋىش بم، زەحمەتە.. ناخورىت و قوت نادرىت..

گەر پارچەيەك تەل و قولايىكم لەلابايە، ماسىم دەگرت، وا
ئىستا گۆشتم ھەيە بۇ نوكى قولايەكە، ھەر ماسىم دەگرت..
بەلام منى وىل و بەدبەخت، بىجگە لە سى بلىتى بەرىد و كلىلىك
و ئەنگوستىلەيەك و كاتژمىرىك، چى ترم، لەلا نىيە، ھىچى ترم
لا پەيدا نابى. دەبى، بكرىت، لە ئىسقانى نەورەسەكە، قولابى
دروست بكەم. ئەۋەشم بە پەسەند نەزانى، ناكىرى ديسان، شەو
داھات و ماسى زۆرم لى كۆبۇنەۋە، بۆنى خوئىيان كىردبوو، ھەر

خېر بونەو، ھەرھاتن. مەن ئىش، پاشماۋەدى نەورەسەلەم
فېرېدايە ئاۋدەريا، دووبارە، رەشىپىن و بېھيۋا، پالمدايەۋە. ھەزم
بە مردنى خۆم دەکرد. لەو كەشە ھېمەدا، گوۋىم لە جولانەۋەدى
گيانەۋەران بوو، ھەستىم بە ھەرەشەيان دەکرد، بۆ خواردن و
دەستكەۋتى پاشماۋەكەدى نەورەسەكەم شەپريان بوو، كۆششيان
..بوو.

وام لېھات، دەمخواست، ئەگەر تاقەت و ھېزىم لەبەريايە
كندرى، يان گورىسىكىم ھەبوايە، خۆم لە بەلەمەكەم دەبەست،
تازە، مردنم بۆ خۆم دانا، چارەم نىيە، بېجگە لە مردن، ئەژنۆ شل
و شەكەت و داۋەشاۋ بووم، وام لېھاتبوو، ھېزى پوئىشكەيەكم
نەمايوو، تەۋاۋ بېووم، بەلام سەروقاچم لەناۋ ئاۋەكە نەبوو.
بايەكى خۆش ھەلىكىرد و بەلەمەكەم جولايەۋە.. نىۋەدى شەۋ مانگ
ھەلەت، يەكەم شەۋە مانگەشەۋە، شەۋىكى جوان بوو، ئاسمان و
دەريام، بە بەرگىكى تازە بىنى، جوان بوون، لەگەل ئەۋ جوانيەدا،
دوبارە "جىم مانجىرىس" م بەيرھاتەۋە، مالم كاۋل، بەدبەختى ۋەك
مەن، چارەپەش، ھەموو خەلكى لەناۋ مالم و مئالەكانى خۇيانن،
تەنبا مەن نەبىن، بەختى مەن وايە. ھەموو شادۋ زىندوو و
بەكەيفن، مەنىش دەلېكى ھەزار سالە مردووم، دەلېكى لەناۋ گۆپرا
قىت بومەتەۋە. لەگەل مانگەشەۋى جوان و دەرياي شەيداي
جوانەۋە، رووناكى پاپۆرى نەھات، چرايەك ھەلنەگىرسا؟

کردبوو، جهستهكەيان هەنجن هەنجن و شىواو كردبوو، هەر ئەوم بەبیر دەهاتەوه، پەشیمان دەبومەوه.

ماسى شاكەكە و هەوت نەورەسەكەم ئى دياربوو كە شەمالىكى فېنك و دلفرېن هەلىكرد، بەم شەمالە فېنكە، كەمى خۆشى و هیوا چوہ ناو دللى تارم، زەوقى خواردنیشم بۆوہ، دەبى، شتى بخۆم. نەوہك گەدەو رىخۆلەكانم بۆگەن بىن. دەبى دەموپل و كاگىرەكان كارىكەن؟ سەیرە، لەو دەمەدا، حەزم چوہ بنیشنت، خۆ ئەگەر چەقۆيەك، قەلەمپرىك، شتىكى تىژم لەلابايە، پارچەيەكەم لە پىلاوہ لاستىقەكەم ئى دەكردەوہ، ئاسان بوو، بنیشتم چنگ دەكەوت و بۆ خۆم دەمجوى، گىرفانى پانتۆلەكەم پشكنىوہ و بلىتەكانى بەرىدم كەوتنە دەست، خۆشم دەويستن، وەكو چاوەكانى خۆم، لام نازىز بوون.

مارى چاوشىن و نازدارم لەگەل بوو، كە پىاويكى هاوپریم، ئەم سى بلىتەى دامى، يادى مارى ناسكى پىوہىيە بەلام برسىيەتى و قۆرەقۆرى سكم، ديارى و پىشكەشكردى لەبىربردمەوہ، هەرسى بلىتەكانم خستە ناو دەمم و بلىتەكانم جوى، وەك بنیشنت، بەراستى تام و زەوقى بنیشتيان دەدامى، پاش گاقىك، تاميان گۆرا و منيش قونم دان، ئاودىوم كردن، ئەوہش خۆشى و ئاقەتى دامى و كەمى برسىيەتيم ئەما..

پاش خواردنى بليتهكانى بهريدهكه، بۆم دهركهوت، كهوا،
شت زۆرن بخورين و زۆرن سويديان دهبي و برسياهتيم كه متر
دهكاتوه، چاوم شۆركردهوهو تهماشاي پيلاوه لاستيقهكهى
پييم كرد. برىا قهلهميرىكم پييايه، ئيستا، بى يهك و دوو،
پارچهيهكم ليدهكردهوه، ژهميكي چاك دهبوو. كليلهكهم
دهرهيناو خهريكي پيلاوهكه م بووم، خۆم لهگهال ماندوو كرد،
خامهكه م له لاستيقهكه جوان جياكردهوه، بهلام ئهفسوس،
ئوهويان سهري نهگرت، په نام برده بهر قايشى پشتم،
ئوهويش، ئهوهنده قايم و بههيز بوو، هيچم، نههاته دست.
خۆم وهك گيانهوهو و درندهيهك، دههاته پيشچاو. واى ليهاهات
منى ناسك و نازدار، قايل بم، شتى وا بخۆم، لاستيقى پيلاو،
قايشى پشتم...!!

پاش خواردنى بليتهكانم، دياربوو، تيربووم، بۆيه
خهويكى خۆشم ليكهوت، خهلك، لهسهه تيرى خهوى دىو
خهويشى خۆش دهبي، گهرچى، شهپولهكان، ازيان
ندههيناو منيان دههژانند و له شيريني خهودا ناگاداريان

دەكردمەو، بەلام! چونكە تىر بووم خەو كەم خۆش بوو، زوو
زوو خەوم لىدەكەوتەو.

تیشكى خۆرى گەرمى، رۆژى ھەوتەمىش ھەلات، كوو-
دەمزانى خوا بە ھەقە، وام دەزانى، ئەو رۆژەش، لىرە
دەمىنەو و ھىوام نايەتە دى، دلم زۆر بە نەورەسەكان
خۆش بوو، كە بە لەنجەولار دەھاتن، خەنى دەبووم. بەلام!
ئەو شەم زانىبوو جارجار، نەورەسىش پەراگەندە دەبى و لە
قولايى دەريا گوم دەبى و ناگەنەو و شكانى.. بۆيە خەمى
ئەو شەم لا دروستبوو، خۆم، خەم كەم بوو..!!

بەشى ھەشتەم

-1-

ئەو ھەوت رۆژە، مەن پانى و دىڭزى دەريا، تەى دەكەم. بېھىوا دەسورېمەو. درۆ نەبى، چەند مەراقى نىكېونەو ھى وشكانى بووم، ئەو ھەندە، دوور دەكە و تەو ھە، دەريا لە جىياتى لە زەوى نىكېم بىكەتەو، دەمزانى، ھەر دوورى دەخستەو، لە مردن نىكى دەخستەو، بەرەو پىرى مەرگى دەبردم، بەقەد نوکە دەرزىەك ئومىدم نەما بوو، بۆيە مردنم دەخواست، مرقى بېھىوا، ھەر بۆ مردن باشەو بۆ مردن و نەمان سەرى دىشى، بەلام راست بلىم، كە باى فىنك دەھات و ماسى شاکم لىگوم دەبوو. ھەك ئەو رۆژانەى دوایى، كەم دەردەكەوت و جۆرەھا ماسىم لەسەر ئاوەكە دەبىنى، دىشادو سەرفراز دەبووم، وام ھەست دەکرد، برادەرى دىسۆزو ھى سەردەمى مەلىم لەلایە، ترس لە گىانما نەدەما. ئەو ھەشم چاك دەزانى نەورەسەكان، نىشانەى نىكېونەو ھەم نىن و لە زەوى دوورم و ھىواشم بە پاڭزى رىگار كەر ولايىدەش ھەر نەما بوو.

لەگەڵ ئازارو چەرمەسەری راھاتبوم، بۆیە بېيارمدا، گەر
خۆگرو قايمتر بىم، زياتر دەمىنمەوھو نافەوتىم. ماسىھەکان،
ھەر بە جوانى و بە لەنجەوھ لە نزيك مەلەيان دەکرد، بە
شادىيەوھ سەمايان بۆ دەکردم و ترسى ماسى شاكىشم
نەمابوو، لىي راھاتم! كە ئەم تەمەم ئى پەوييەوھ، ھۆگرو ژيرتر
بووم. دەستم بۆ ئاوا دريژ کرد، تا ماسىھەكى زراقى
چوارگۆشەى دريژى بيست سانتىمەترى دەرھيتم، بەلام! ھەك
ئەوھى بەردىك بەاويته ئاوى، دەنگ و شەپۆل و سەداكە
لەناو ئاوا مەندو ھيمنەكە، ھەموو ماسىھە جوانەكانى
پەواندەوھ، ھەموويان گوم بوون، كە ئاواكە ھيمن بۆوھو
ئاسۆى ئاواكە دۆخى جارانى گرتەوھ.. ماسىھەكان، زراقەكان،
ھاتنەوھ، سەركەوتنەوھ.. ھزرى پلانېك بۆھات، تا ماسىھەك
پاوا بكەم، تا ئىچىرىكم دەستكەويت، وتم، وا باشە، تەنيا
يەككىيان، دەستنيشان بكەم و لەناكاو پىرى دەمى، ھەر
خەرىكى بىم، تا ھەلم بۆ دەپەخسىت..! وامکرد، چەندجار،
ماسى ناسك و نەرم لە دەستم گىر دەبوون، بەلام! لەبەر نەرم
و شلىيان دەخزيين و رزگاربان دەبوو! ئەوانيش ئازارى
دەستميان دەدا، جار ناچارى، گازی گچكەى ھەك قرتاندنى
زادى بە ھيمنى گازیان لە پەنجەكانم دەگرت. كە وازم نەھيئا،
ئەوانيش، گازی تونديان گرت، وردە وردە زامداريشيان كردم

و خوینیشم پڙا. دەم نادهمی، شاکم بهبیر دههاتهوه، لهو
کاتانهی من خهریکی گرتنی ماسی بووم، نهو جارنا جارئ،
خوی بهرز دهکردهوه، وا ههست دهکه م بهتهما بوه من زۆرتەر
قۆلم شوڤرکه مهوه، تاکو دهستم بپښتهوه و ژهمیکی چاکی
دهست کهوئیت.

بەدەستى خۆم ئاگرم لە مالى خۆم بەردا، كە خوینم
رژاند، شاكى بەدكارو كافر بۆنيان كرد، هاربون، هيرشيان
هینا، هەر ماسى وردو گەورە بوون، قوت دەدران، من هيجم لە
دەست نەما، هەر ئەوەندە نەبى تەماشايان بكەم. لە ناکاودا،
شاكيك، بە هەموو هيزيبەو بەرزبۆووە شەپۆليكى گەورەى
دروسىتکردو دونياى ليكردمە ئاو و زۆرى نەمابوو
وهرمگيريت. واش تيگەيشتم، خوئى هاويشتبیتە ناو
بەلەمەكەم، وامزانی بە نیازی لرفکردنى منەو خواردمى!
بەلام، لەلای دووهمى خۆمەووە دەرکەوت، ئەگەرچى ئەم
دیمەنە سەيرو عەنتیکەیه زۆرى ترساندم و دللى خستمه
لەرزین، بەلام سوديشى هەبوو، لەتاو رۆحى خوئى، لەبەر
تەوژمى شەپۆلەكە، ماسیهكى نيو مەترى كەوتە ناو
بەلەمەكەم. بينيم لە تەنیشتم هەلدەپەریت، دەيويست
بگاتەووە ناو ئاوەكە، بۆ ئاو هەلپەى بوو. منيش، ئازايانە،
غیرەتم پەيداکردو شەنگمدايه بەرخۆم و بپيارمدا، بواری
نەدم، نابى دەرباز بى، هەتا هيزم لەبەردا بوو سەولیکم لیدا،

لېمداو هیوام زور بوو ژه میکی چه ورم دهست که ویت، له
گوشه یه کی به له مه که دا خوځم گیرکردو سه ولی دووه مم له
ماسیه که دا و هه ستمکرد کارم له گوشت و نیسقانی کردووه،
هه ند به هیژ، لیم دابوو، هه ند به هیژ سه وله کهم راوه شان دبوو،
به له مه کهم هه ژا، شا که کهش له ژیرمه وه جولایه وه، به لام له
وهرگه پان نه ده ترسام، خوځم توند گرتبوو. نیچیره کهم هیشتا
زیندوو به کار بوو، ده یویست باز بدات و قوتاری بیټ،
ترسام، که وا نه توانم به سه ریډا زالیم، بویه ده بویه سه ولیکی
تری لیدم. ده بویه به دهست، به ددان به هه موو هیژیکه وه
زه بریکې توندی ئی بوه شینم و له په لویوی بڅم. له په نایه کم
په ستاو چوکم له گه لی کرده رکه و ده بویه سه ولیکی
کوشنده ی لیدم ، که لیمدا، ته و افه کهم
مشت خوین بوو، له بهر خو مه وه وتم:

"گه وازی لیده هیتم، له برسانا دهمرم، نیچیریکې قه له و
و چه وره، خو ده یکوژم، خوین دهرژیت و دهریا خویناوی
ده بیټ و بونی خوین دهروات و شاکی ددان پولاو ددان
مشارم، لی په ییدانه بیټ، نه وهش ترسیکی گه وریه، وه
جارانی رابردوو، ده لیم هه ر نیستا، نا نیستا، دهمخوات و
وهرمه گیریټ، دهمکاته پارویک.."

برسيه تي و تينویتی، به جوتته بوونته هاورپیم، که ماسیه کهم به قاچم له ناو به له مه که عاسی کرد، نه زیه تی بهرکه وت، نه دی شلپ و هوری شه پوی ناو که و له زینی به له مه که، له هه موویان خه مگینتر، دهرکه وتنی ماسی شاکه که یه! له وتی له دهریا ده ژیم و له وتی چاوم کرد و ته وه، شتی ناوا زه به لاج و عهنتیکه و ترسناکم نه دیوه. به لام، دیار بوو حزی به گیچهل و شه پرفروشی نه ده کرد، هاوشان، له گهل هه موو خه مه کان، نیچیره کهم ماسیه که ی له ناو ده ستمدایه، رهنگی که سکه، من هه ر له منالیه وه رقی زورم له و جوره ماسییانه یه، به ژهرم ده زانی، به لام، برسیه تی و بیروحه زی منالیم، دوورن، برسیه تی، نه وه نازانی، ده بی بیخوم. ده یخوم، نه گهر سه د له سه د بزانه ژهره. ئی باشه، نه وه بریارم دا بیخوم، باشه به چی که ولی کهم، به چی هه لیدرم، به چی... چون خاوینی بکه مه وه، بیجگه له کومه له کللیک هیچی تر شک نابه م. ده زانم به و شتانه ش کاره که مه یسه ر نابی، پوله که کانی پشتی نه وه نده ره قن، ته ورداس نه بی، هیچ کاری لیناکات...!

مرۆڤه بێ خواردن ناحه ویتتهوه، گهر له بهر برسیه تی و بیچارهیی نه بی، چون وا ده کهم، که ی وا بیهرحم و دلهرقم، به کلیل ماسیه کی که سکی توخ چاک بکه م..! دوایی بریارمدا به هیژکی زوره کاربکه م، تا قهت و ئیشی ده ویست. که وتمه سه ر کلکی و سه وله که م له لووتی راکرد. پیستی زور ره ق بوو، به لام له گه ل ته وژمی سه وله که م و به هه موو هیژیکمه وه توانیم، لووته کانی هه لزیئیم، ماسیش وه کو پیشیله ی هه وت روح وایه، هه ر زیندوو بوو، نه ده مرد. بویه سه ولکی تری توندم لیدا.

خوین له په نجه کانه هاتنه خواری، نه مده زانی، خوینی ده ستمه، یان خوینی ماسیه که یه.! دوایی زانیم په نجه کانه نازاریان خواردوووه بریندار بوونه. گیانه وه ری زورم ئی خریوونه وه، بیژم له جه سته ی ماسیه که بۆه، زوری نه ما بوو، فری ده مه وه ناو ده ریا که، زور بیژم ئی بۆه..!

وهک خه لکی قرتا جه م کرد، به کونیکی ژیر لوته کانی هه لمواسی، به ئاسانی ریخه لۆک و ناو ورگی به گوپی وه ربون، چه ندین هیلکه شی له هه ناودا بوو، گازیکم لیگرت،

زۆر رەق بوو، ھېچم بە ددانە وە نەنوسا . گازی دووھمیشم
لیدا، ھېچم بە ھېچ نەکرد . گەرچی بېزیشم ئى دەبوو ، بەلام
لەتیکم جویی و بۇنىشى گىژی کردم . تامی وەك تامی توی
کنتدور شل و لوس و بېتام بوو . پرسسیم ، دەبى كەسى
ھەبووییت، وەك من، وەك ئیستای من، ماسی تەر بجات .
بەدوو پارو تیرم خوارد، وام زانى ماسیەکی گەورەى
سوورکراوھم خواردوو . وەك روژی کارەساتەكەم لېھاتەو،
ھاتمەو دۇخى جاران، تینویتییم كەم بوو، خواردنیشیم
زۆر، لە ماسیەکی گەورەى دوو مەترى درىژ ھەر دوو پاروم
ئى خواردو، زۆرم ھەلگرتوو، پاشەكەوتى زۆرم ھەیە،
ئەوھیان کامەران و دلشادی کردم . لە کراسەكەم لوولدا، تا
سەرما کارى لېنەكات، ھیشتا بۇن و خوینی پیوھ مابوو،
بۆیە دووجارى تر لە ئاوەكەم وەردا، دیارە بۇنى ماسی زیدە
تیزە، بۆیە شاکیک گەیشتە سەرى . ماسیەكە لەناو ئاودا بوو
كە شاکەكە پرى دایە، سەرى لە دەمی ئەودایەو کلکی لە
مستی مندایە، كە زانیم زۆر ترسام، شلەژام، خۆم گیر کرد،
ویستم رایکیشمەو، بەلام سودى نەبوو، ترسام، نەوھك قۆلم
لەگەل ماسیەكە قوت بدات و ئەتكم بکات . بەرمداو سەولیکم
تیگرت و لە لموزیم گیرکرد، ئەویش نیوھى سەولەكەمی
قوتداو بە شکاوی رامکیشایەو .

بەشى نۆھەم

-1-

ئەۋەندە تووپرە بېووم، پتت لىدابام، دەپەپىم. شاكىك،
يەك پاروو خواردم شك دەبرد، ئەۋىشى بىرد، رقادى،
خواردنىكى بەلەزەت بوو، برسىيەتى حەوت رۆژى بە دوو پارو
نەھىشت، تىرى كردم. ھەردوو سەۋلەكەم ئامادە كردبوو بۇ
شەپو تۆلە، خۇم بۇ كاتژمىرى پىنجى ئىۋارە ئامادەكرد... با
بىتەۋە، دەبى تۆلەى خۇمى لىبىكەمەۋە...! ۋازناھىنم، ئەگەر
ھەردوو سەۋلەكەشمى لەسەر دابنىم. ئەم ئىۋارەيەش، دەريا
رووى ھىمىن و پاكى، شىۋاۋ تووپرە بېووم، نىمىش باران
دەبارى، منىش لەبەر تىنوئىتىم و شەيدابونم بۇ قومى ئاۋ،
بىستىك زمانم دەرھىناۋو، بىرم لەۋە كىردەۋە، سوود لە ئاۋى
بارانەكە ۋەرگىرم، چى بكەم. كامىيان لەبەر بارانەكە دانىم،
پىلاۋەكەم، كراسەكەم. ! بەلام سەرما تاۋى ھىناۋ گەيشتە
ئىسقانم، گشت گىيانم تەر بوو، سەرمام بوو. دەريا شىت بوو،

تەوژمى شەپۈلەكان و ھىزى ئاۋەكە لە رۆژى كارەساتەكەى دەكرد، ھەر دەھات بەھىزتر دەبوو، بەلەمەكەم وەك پەلكەگويىز لەسەر ئاۋەكە ھەلدەقۇزىيەو، تا گەردنم ئاۋ ھات. بەمجۆرەم رابوارد، ھەتا پاش نيوە شەويكى درەنگ، ئاسمان ترسناك و تاريك خۇى دەنواند، كەشەكە، شىداربوو، خۇم راگرت، بەرگەم گرت، زۇرانبازىم لەگەل شەپۇلى شىتتا زۇرى خاياند، تا لە ناكاو، ئەو سەركەوت، منىش ژىركەوتم، بەلەمەكەم وەرگەپا، نوقمى ئاۋ بوو، وەك رۆژى كارەساتەكە، بە مەلە و كۆشش خەرىك بووم، دەبوایە كۆلنەدەم. لەو كاتانەدا، لويىس رۇنجىفۇم بەپىرھاتەو، ئەو كەلەمىردو پالەوانە. ئەو يەك دوو مەتر لە من دوور بوو نەمگەيشتى و خنكا. ئەدى منى بېھىزو برسى، چارەنووسم چى دەبى؟! باش بوو، بەلەمەكەم سەرتاۋ بۆۋە. بە دوو باسكە مەلە گەيشتمى و گرتەو. خۇم گەياندى.

ئەگەر وەرگەرپرائى بەلەمەكەم، بەم نيوە شەوہ نەبوایە،
كاتى نەبوونى شاك و گیانەوہرە، ئەگەر كاتى عەسر و
ئىوارەيەكى زوو بوایە، ھەر ماسى گەورە و شاكەكان قوتیان
دەدام. پەرت پەرتیان دەکردم، رۆژى رەشیان نیشان دەدام.
دوو سەولەكەشم ئیوہ خوش زۆر مەمنون بووم بەوہندە، باش
بوو لە ترسى سەرما. كراسەكەو پىلاوہكەم لەبەر بوو، ئەگەرنا
ئەوانیشم لەدەست دەچوو...! سەولە شكارەكەم كەوتەوہ
دەست، لە ترسى ئەمجارە بەتوندى لە بەلەمەكەم بەست.
سەیریكى تەوافەكەم كرد دیاربوو، واى نیشاندەدا كەوا
ديسان سەرونخون دەبینەوہ، بۆیە ویستم یەكسانى دروست
بكەم، خۆم قايم كرد، بەلام سودى نەبوو، ديسان
وەرگەرپامەوہ، ئەمجارە، لەجاری پىشوو خراپتر. لەبەر ئەوہى
لە ترسى وەرگەرپان توند خۆم لە بەلەمەكەم پەستابوو، بۆیە
ئەمجارە كە وەرگەرپام، كەوتە بن بەلەمەكە و گریسى
بەستەوہكەشم ئى گوم بوو، بەدەستىك گرانىكەى بەلەمەكەى
سەرم كەمتر كەردەوہو بە دەستى دووہم ھەر لە گرییەكە

دهگه پام، دوايي دۆزيمه وه، گريکه م، شل کرده وه دهر باز
بووم، نازا بوم، نه مهيشت زۆر بخايه ئي، نه گه رنا ده خنکام!!
پاش نه وه ي قورگم پر ناوي سوپر ببوو، رزگارم بوو. له و
هموو بينه و بهرده دا، سه غله ت نه بووم، ده ستم له به له مه که
هر به رنه دا که هه لسا مه وه، به له مه که م وه رگي پرايه وه سه ر
پشت و هه وايه کي بيگه ردم به پري سييه کانم هه لمژي..

له رۆژى ھەشتەمدا، وامدەبىنى، كەمى باران دەبارىت و ئەگەر ببارىت، منى تەنيا و تىنو تىر دەكات و قورگم تەپدەكاتەو، لە ھەورە رەشەكەدا ديار بوو، بەلام لە بەدبەختى من يەك دلۆپەى لىنەھاتە خوارى، كاتژمىر بوە ھەشتى بەيانى، خوشيكرد، بوە سامالىك وەك ئاويىنە، ناچار قومە ئاويكى سوپرى دەريام خواردەو، بينيم تامى ئاسايى بوو، دەستى خۆم شكاندەو، كەوا چەند رۆژە خۆم وا ھەراسان كردوو و شىتى قومە ئاويكم و ناخۆمەو..! دەريا شين و جوان بوو، ديمەنىكى رۆمانسى بيگەردى دەنواند، ئاسۆكەى لووس و جوان، ھەر زىنەت بوو تەماشاي بكەيت. لەم خۆشیدە بووم، نەورەسيكى پيرم ئى بەدياركەوت، ھاتە سەر رۆخى تەوافەكەم. ئەم نەورەسە پيرە موژدەى نزيكبوونەو ھەم بوو لە وشكانى. نەورەسەكانى جاران، گەنج و بە تاقەت بوون و تاقەت و شكۆيان ھەبوو دوور برۆن و بگەپىنەو، بەلام، ئەم پيرە نەورەسە، دونياديدەيە، دەيزانى دوورناكەوئتەو، زۆر ناچىتە قولايى دەريا.. ماری چاوشين و رەزاسووكەى ھاوپىم بە بىرھاتەو، چۆن، يەكەمىن جار

پېكەوه چووينه سينه ماو زور له نزيك بوو، رووداوى
فيلمكهه بۇ ته رجمه ده كردم، تا دوام بۇ بكات و له بهر من
چو بووه، كه نيسه كاسؤليك و دعوى بۇ كردم. تا دووره
قهزاو به لا بم. له خودا پارابووه، بمپاريزيت. نه ونده ديقه تى
دهريام دابوو، هر زوو زانيم رهنگى گؤراوه..! نه ويان
شادومانى كردم. به له مكه م، خيراتر بوو، واتده زانى چهند
دهستم له گه له و سه و لم له گه له ده كهن، يان ماتؤريكى
له سه ره..! خيرا ده پؤيشت، تيرث.. وام هزر كرد، هر په نجا
ميلم ماوه بگه مه وه سه رزه وي، دم ناده مى، هله دستامه وه
سه رپى ته ماشاى پيشى خوم ده كرد، وام ته ماشا ده كردو دلم
واى دهوت، هه نوكه هه نوكه گلؤپه كان ده رده كه ون، بوئى
ئاوه دانى و به نده ريكي لى ديت..!

بەشى دەيەم

-1-

شەۋى ھەشتەمىن، ئارەزوۋى ئۈستىم نەبو، لە كاتژمىرى
ئۆى شەۋدا و ھەتا ھەشتى بەيانى نەۋرەسە پىرەكە لەسەر
تەۋافەكەم بو، دلى خۇم دەدايەۋە بەۋەى پاش كەمىكى تر
دەگەمەۋە وشكانى. ۋامدەزانى بۇ خاك و خالىكى دياركراو
دەپۇم. بەبى ئەۋەى ھىچى تازەم ھاتبىتە پىش، ھەر ھىچ! بە
خۇپايى، ۋام ھزر دەكرد. ھەر نەۋرەسە پىرەكەۋ گۇپانى
رەنگى ئاۋەكە، ۋايان دەگەياند. سەرم بە سەۋلە شكاۋەكە
كردو لەگەل ھىۋاۋ ئەو وپىنانە خۇم لەبىرچوو.

"دەبى ئىستاش... ئاستى رۇيشتىم، لەگەل ھىلى فېرىنى
فېرۇكەكان بى...!" "ئەگەر ۋا نەبى و تۇزقاليك لامدابى، ئەۋە
يەكسەر دەگەمە كۆلۇمبىيا...!" "ئەگەر بۇ لاي باشۋورىش
پىچم كرديتتەۋە، ئەۋا خۇم لە كەنداۋى ئەنتىل
دەدۇزمەۋە...!" زەحمەتە بۇ منى تەنيا و ماندوو و برسى و

بئى قىبىلەنما، رىگا بدۆزمەوہ.. زەحمەتە ،بەلام ورەم ھەر بەرز
بوو و خۆم سەغلەت نەدەکرد.

نیوہى شەویشم بەسەرداھات و رووداوی تازە نەبوون،
ئەستیرەى جوان، ئاسمانى شینم لەگەلەو دلم دەکاتەوہ.
شەمالیش، بە کزە فینکەکەى دلشادم دەکات و پیرە
نەورەسەیش لەسەر سەرەمە و جار ناچارى، دەندوکیکی
ھىواش لەسەرم دەدات، وەك ئەوہى بزانی، سەرگەردان و
وێلم، بۆیە ئەزىەتم نادات. پەر بەدل ئەو نەورەسەم
خۆشویست ،ئەوہى تر کە خواردم برسیم بوو، بەلام ئیستا
پەشیمانم، چەندى بلاییت پەشیمانم! ئەمەش، ئەوہندەم
خۆشەوێت.. ئەوہندە لام پیرۆزە، وەختە قووتى بەدەم. لەگەل
منا، دەجولا، کە سەر بیدەنگ دەبوم، ئەویش بەستەزمانە کەر
دەبوو..

بەیانى زوو قاچەکانم درىژ کرد، ئەویش ھاتەسەر
قاچەکانم، ھىدی ھىدی دەندووکى لە پىلاوہ لاستىقەکەم
دەدا. بەھىواشى گرتم و ھاتە ناودەستم، وەك ساوايەکی
بەناز دەستم بەسەرىدا ھینا، گەرچى نیوہ مردوو بیوم و
برسیەتى پەکی خستبووم، بەلام، بیرم لە کوشتن و خواردنى
نەدەکردەوہ. بە دەرکەوتنى تیشکى خۆرى روژى نۆیەمم،
بەندەکەى ناو دەستم ئازاد کرد. لە شەقەى بائىداو

رۆيشت.. تەماشام كرد ھەتا لە ئاسۆى چاومدا ونبوو. پشتم
لە تيشكى خۆرە گەرمەكە كرد، پۆرگەكانى پشتم، بە تيشكى
خۆرو ئاوى سویر، زۆر كولا بۆو، بۆیە برینەكان زۆر ببوون،
پشتم ببوہ پارچەيەك خوين و كيم، كە دەستم بۆ پشتم
دەبرد، پارچە گوشت و قەتماغەى لەگەل دەھات، چەرمى
دریژی لی-دەبۆو، لیچی ئى شۆر دەبۆو، دەم نادەمى،
ھەلدەستامە سەرى و تەماشای پشتم دەكردو ئاسۆى
چاوەكانم دوور دەبرد، ھىواى موژدەى رزگار بوونم دەويست
بیبينم، بەلام! بەداخەوہ لە چا و ئيشان و ئەزیەت خواردن و
ریشكەو پيشكە زیاتر ھىچی ترم چەنگ نەدەكەوت..!

هيوای دوازده سعاته که ی رابردوشم به فیرو چوو!
بهیه کجار بی ئومیدو ره شبین بووم. سهد خوزگه م به مردن
خواست، بیرم له مردن کرده وه، چۆن بمرم!؟ یان ده بی خۆم
بکوژم، یان خۆم بخنکیئم، ناوم له دهفته ری ژیندا
سپراوه ته وه، ته واو. چاوم له سه ری هک دانا، به خه یال گه یستمه
لای هاوپی جوله که که م ماس نسس، کوتا لفرۆشیکی
قسه خوۆش و هه رزانفرۆش بوو. له خه یاله که مدا له هوئی
باتیک دانیشتبووین، له و هوئه دا، ژنیکی ئه ندام زراقی نازدار،
سه مایه کی عه ره بی ده کرد، چه ند چه زی که ییت، له گه ل
مۆسیقا که گونجاو بووین. چاک خه یال بیوین، هاوپی که م.
زاراوه ی کاستیتلیای ئیسپانی ده زانی، چاک له یه کتری حالی
ده بووین. له و خه یاله دا بووم و له نا کاو کیسه ئیکی گه وره ی
چوارمه تری ته ونی خه یاله که ی پچریم و کاته شیرینه که ی ئی
تال کردم، به خه یالیش، وازمان لی ناهینن، ساتی کامه ران
بین! ترسیکی کوشنده ی هاویشته دلم، که به رز ده بووه و
سه رئاو ده بوو، که رته شاخیک بوو، زه به لاح و گه وره، که
نقومیش ده بوو، چه ورپییه که ی له سه ر رووی ئاوه که

جېدەھيشت. دەستىدايە سەولەكەم، ھىچى تر شك نابەم. بۇ پاراستنى خۇم لە ھەموو مەترىسيەك، ھەر سەولەكەم. ئا كە مروۇق بىغارو جەربەزەيە، پېش دەمىك ھەزم لە مردن دەكرد، بېرم لە خۇكوشتن دەكردەوہ.

ئىستاش ترسى مردنم گەيشتى، عەودالى، خۇپاراستن و دەستوہشاندم، ئاي چەند ژيان لە مردن شيرين ترہ..! كاتيش، ھىدى ھىدى، بەرەو دەرکەوتنى ماسى شاكى كافرم دەبات.. لەبەر ئەو كەين و بەينە و لەبەر ئەو رووداوانە ھەلكۆلىنى تۆمارى رۆژىكم لەسەر بەلەمەكەم لەبېر چوو!. خيرا كليلەكانم دەرھىناو ژمارەى رۆژىكى تال و چاوەروانى ترم زياد كرد.!

لقى دارىك، يان پوشيك، له رۆژانى پيش كاره ساته كه،
له لام هيچي نه ده گه ياند، به لام ئيمپرو، واته رۆژى نۆيه م، زور
ده گه ينى؟! دوينى به خه يال و ورده بىرم زورم نه مابوو
بگه مه وه سهر زهوى و رزگارم بى، وا ئيمپروش به ديتنى لقه
دارىكى سهرئاو كه به ته وافه كه مه وه نوسابوو، زورى ده ووت،
هيواي گه ياند، بونى ئەم لقه داره، به هزرى من، نزىكيه له
وشكانى، له كاتى خويدا هه زه تى نوح بالنده يه كى
به ره لا كردو كه گه پرايه وه سهر كه شتیه كه لقى ته پرى
زه يتونىكى له گه ل خويدا هينا بوو، كه هه زه تى نوح ئەمه ي
بينى، بزه ي هاتى و موژده ي دانى، كه وا زورى ان نه ماوه و
وشكانى هه يه..!

له مائه وه، ئيمپرو قه شه كه مان، دوا نوپى مائئاوايى بو
كردم، پرسه كه م ته وا بووه، له سه د لاوه ليقه وماو و به دب ختم،
به س له وه نه بى، كه وا ئيمپرو ئەم لقه داره م بو هات، منى برسى
و گه ده وشك و ريخۆله مردوو، وا خواردنى بو هات، سه د
سو پاس و شوكرى ده وىت، لقه داره كه م، تام كرد، تامى تال و

تفت و ناخوش بوو. به لّام! بو من زور بوو، تامی گرنګ نییه،
بوونی گرنګه..

له منی بیکهس و به د به خت و بیھیوا، چی چاوه پری
ده کریت، که سیک به هیوای رزگار بونه، هیشتا خالیکی
نه هاتبیته پیش..! وا چاکه و نویژی مردن بکه م. هیچ
دروازه و نیگام نه ماوه، بیجگه له نویژی مردن..!

بەشى يازدەھەم

-1-

ھەموو كەسى، ھەر بۇ يادگارى و بىرەۋەرى، يادى كۆن، يادى تال و شىرىنى دوينى بەبىرخويان دەھىننەۋە، وا منىش، باسكە مەلە و پەلەقازەى مردنى ھاوپىم لويىس رۇنجىفۇم دىتەۋە پىشچاۋ. ئەدى رۇژانى بىھىۋايى و مانەۋەى خۇم بە تەنبايى و ئاۋى سويىرى دەرياۋ برژانەۋەى برىنەكەى قاچم و زۇربونى پۇرگەكانى پىشتم و ۋەرگەپرانى بەلەمەكەم.. ھەموويانم بەبىرخۇم دەھىنبايەۋە، چەندى بگىپمەۋە، تەۋاۋ نابى، ترسى شاكەكەۋ كوشتنى نەۋرەسەكە و زۇرى تر.. ھەموويان، ۋەك فىلمىكى سىنەمايى دىمەنەكانى دىنەۋە پىشچاۋم.

تارىك و روون بوو، كە ھەۋايەكى بەھىز ھەلىكرد، قاچم ژانى زۇر بوو، دەلەرزىم، خۇ منىش مروقم، گۆشت و ئىسقانم، ھەستم ھەيە ۋابوۋەومرىك بە تەنباۋ و سەرگەردانم، كە رووداۋەكانم بەبىردىتەۋە، زۇرى نامىنى مىشكەم بتەقى..

نيسقانه كانم به ژان كه وتبون، ههستم ده كرد، سه رم له به ده نم
گه وره تره.. كه خوړه لاته، هيليكى ترى ته مه نم راده كيشم و
ده بى چاره نوسم بگاته كينده رى، روژيكى تريش، دى و من
ته نيام و شهيداي وشكاني و مردنم!

لهبەر ژانی قاچم، کهوتمه سهرپشت، ههرچی لیده کهم،
ههر ژانی ههیه، دریژم کردهوه، ژانی ههر زوره، ویستم
هه لسمه وه سهرپیت، نه متوانی سهر اوسهر به ربومه وه، سهرم
به رۆخی به له مه که کهوت و چاوه کانم زهق بوون، له گه ل ئه و
ژانه قورسه ش، کاتم ههر له بیره، ته ماشای سه عاته کهم کرد،
بینیم، چواری به یانییه، کاتی ته ماشای ئاسۆیه، ته ماشای
دوره. ! زور ته ماشای ئاسۆی ده ریم کردبوو و هیچم چنگ
نه که وتبوو، بۆیه به هیواوه چاوم له ئاسمان گیرکرد، بینیم
رهنگی گۆراوه، سوور بوه. ده ریا سهرمای ده نواند. ژانی
چۆکم زۆرتر ده بوو، زۆری نه ما بوو له ژانا چاوه کانم
ده رپه رپیت، بیجگه له و ژانه، ژانه سهریش هاته سهری،
سهریشم کهوته ژان. ! ههر ئه وه بوو نه فه سم ده هات، ئه گه رنا
مردوو بووم! چه زم له مردن زیاتر بوو نه که له ژیان. رۆژگارم
بهس رۆژ ژماردن و ژان و بیه وایی و شاک و شینی ئاسمان و
ئاوه کهش کهسک بیوو.

به یانی چه ند وینه ی گه لآو لقی دارم له سه ر ئاوا بینی،
زانیم هی دارگوییژه، به فیزه وه، گالته م به خۆم کرد. دوینی

شەۋىش تەماشاسى سەماكەرىكى غەرەبەم دەكرد، دوينى لى
شارى موبىل بووم! ئەم شەۋىش لى مالىۋەم. لى بۇگۇتا لىگەل
ھەقالەكاندا، لى قوتابخانە لى لاسال لى شارى فيلافىشانسو
بووم، ئىستاش زەۋى دەبىنم، ئەگەر پىش چەند رۇژى بوايە،
يەكسەر، خۇم دەھاۋىشتە ناۋ ئاۋەكە و بۇى دەچووم..
واملىھات، ئەو سەرابەى پىشچاۋانم بە دىقەتەۋە بۇى دەچم،
كە دەچم.. نىزىك دەبنەۋە...! جارجارىش بە دوورى دوو
كىلۆمەتر دەبىنم.. لى دوورىۋنەۋە نىزىكونەدا، رووم
ۋەرگىپرا.. خۇزگەم بە مردن خواست. دىسان خەيال و
سەرابە! ۋاى لىھات، بە رۇژىش خەيال دەبم، چۇن بەشەۋ
خەيال و خەۋنم دەھاتە پىش، ۋاملىھات! گەۋالەيەك ھات و
ئاسمانى شىنى لىگومكردم، لى خۇزھەلاتەۋە، خۇشمويست،
لام پىرۇز بوو، لى شەۋدا دەترسام، بە رۇژ باشترم، گەرمەكە
قەيدى ناكات! نىگەران و بىزارم، شەۋ تارىكى و نامۇيى،
رۇژىش ژانە پىشت و زورانەۋەى پۇرگەكان. سەد لىعنەت لى
بەدبەختى و چارەپەشى خۇم! خۇزگە پارچە پارچە بومايە و
ھەر پارچەيەكە كەۋتبايە لى ماسىيەك، نەك توشى ئەم
نارەھەتتە بوومايە..!؟

بۇ سەرىنە رەقەكەم گەرام، باشە! سەرىنم بۇچىيە، خۇم
خەۋ ناچىتە چاۋانم، سەۋلەكەم شل كىردەۋەۋە سەرم پىكرد،

كاترژمير بوه پيئنجى بهيانى، بهم كازيوويه زانيم وينهكان راستن و زهوييهكى كهسك و دريژ له روځى دهريادا دياره. دلشادو كامهران بوم، له خوښيا شاگهشكه بووم وهك نهو كاتانهى كه گلؤپى فرؤكهكانم لى دياربوون، كه نهورهسهكه م بينى، كه بينيم رهنكى ناوهكه گؤپراوه.. ناي نهگهر دوو هيلكه و پارچهيهك گؤشتم له پيش دهبوو، ناي نهگهر گلاسيك شيرم لهبهردهما دهبوو..!

كهسكاييهكه، ههردوو كيلؤمهتر له من دوور دهبوو، سهولكه م دستمدايه، بهلام! من برسى و ماندوو سهوليكيشم شكاوه! نهدى ژانى ناولهپم، ژانى پشتم، خو من ههر دهرديكم نيبه..! بهلام، كؤلم نهداو بههيزهوه تاقهتم دايه بهرخؤم و بهرهو پيشهوه چووم.

به سهولته شكاهه كه وشه ماله فينكه كه، كه مي
چوومه پيش، كه ده چوومه پيشتر دارگويزه كان، كه وره تر
ده بوون.

"داخي گرانم" گهر دوو سهوله كه نه فه وتا بابه، ئيستا
خيترتر ده رويشتم "رويشتن به يه كه سهولي شكاه و زور
زه حمت بوو.

كه زورتر رويشتم، توشي به رده لاني بووم، كه قره تيز و
تيشي دم تيز، بويه به ناچاري خووم له به له مه كه هه لدايه
خواري و به له مه كه م جيھيشتم، مني برسي و ماندوو، ده بي
دوو كيلومه تر به مه له بېرم، پشتم ده زوريته وه، چوكم ژان
دهكات، به لام ده بي مه له بكه م!! كه ناو به پشتم كه وت، هه موو
پورگه كان كه وتنه ژاني زورتر، كه كه وتمه مه له زورتر
ماندوو بووم!! به لام هه ستم كرد، وا به ره و زه وي وشكاني
ده چم.. له هيووا نزيك ده بمه وه.. كراسه كه م له به ر كرده بووه و له
پشتم به ست بوو، قه يتاني پيلاوه كه شم توند به ست بوو بويه
هه ر دوو كيان ئه ركيان گرانتر كردم.. له و ته نگاوييه،

زنجیره‌کە‌ی مە‌م خە‌ریک بوو دا‌کە‌نری، بە‌لام، چا‌پوکا‌نە بە‌دە‌مە‌م
گرت‌مە‌وه. وه‌ک شیی‌تی، مە‌م لە‌دە‌ریا دە‌نا، بە‌لام دە‌رپۆ‌یشتم،
ترسی ئە‌وه‌شم بوو، ئە‌وه‌ک شە‌نگم لە‌بەر ئە‌مینی و پە‌کم
بکە‌ویت، بە‌لام، هیوا‌ی ترم ئە‌ماوه، بی‌جگە‌ لە‌ مە‌له‌کردن.. خۆ
بە‌له‌مه‌که‌شم دوور کە‌وته‌وه.. دا‌ری‌کم لە‌دە‌ست بوو هە‌ردوو
سە‌ری پی‌یس..!

به‌شی دوانزدهم

چاره‌که سه‌عاتیک بوو مه‌له‌م ده‌کرد، به‌قسه‌ی خوّم یه‌ک کیلوّمه‌ترم بپړوه، زه‌ویم، ئی‌به‌ده‌رکه‌وت، جوان‌جوان دیاریوو، بپروام کرد ئه‌مجاره‌ راستییه، تیشکی هیوام بینی، دلخوش بووم، تیشکی خوّر ده‌تووت زیږه‌له‌ نیو‌گه‌لاو‌لقی دارگوږیزه‌کان خو‌ی نیشان ده‌دام، زانیم گوږیزه‌کان، دارگوږیزی هیندین، گوندو‌ئاوه‌دانیم بینی، هی‌دی هی‌دی، خانوبه‌ره‌م بینی، بوه‌بیست ده‌قیقه‌ی ته‌واو‌وا مه‌له‌ ده‌که‌م، زوّر ماندوو بووم، بپروام به‌خوّم هه‌بوو، هی‌زم دایه‌به‌رخوّم و ملمانا و رانه‌وستام.

نیوه‌ی ته‌مه‌نم‌له‌ ده‌ریا سه‌رفکرد، قه‌ت وه‌ک ئی‌ستا، هه‌ستم نه‌کردوو ه‌که‌وا مه‌له‌وانزانی چاکم و مه‌له‌وانی پیروژه. ئیم‌رو نۆ‌ی ئاداره، و نزیکت‌ده‌بمه‌وه، دارگوږیزه‌کانی گه‌وره‌تر دیارن، هه‌ستم ده‌کرد، تیشکی خوّر ماسولکه‌کانی ده‌ستمی به‌هی‌زتر ده‌کرد! ئاوی ده‌ریاش شیرین تر ده‌بوو. له‌وه‌ده‌ترسام، ئه‌و هه‌موو رهنج و کو‌شش‌ه‌م

بەفېرۆ بچىت و تاقەتم نەمىنى و پەكم بکەوئیت. بەلام خۇش
بەختانە، ھىزم ھەر مابوو، دەچومە پېش و دار گویزەکان
قەبەتر دەبوون.

کەمىكى تر رۆيشتم، ويستم تاقى بکەمەو. بزانم قاچم
بەر لمى دەريا دەکەوئیت و پييهکانم دەگەنە بن ناوہکە!!
بەلام، ديار بوو، ھيشتا قول بوو ھيشتا چونە پيشەوہى
دەوئیت، تاقەت و مەلەوانى دەوئیت. دارستانى چرو سەوزايى
زۆرم ئى دەرکەوت، دوو جارى تر، ويستم لەسەر پييهکانم
راوہستم.. دواچار، پاش دە رۆژ، راوہستم! قاچم بە خاکەوہ
نوسا..! راوہستم! قاچم بە لم و قورى دەريا کەوت. رۆيشتن،
بە رووى شەپۆلا بۆ منى ماندوو و بيزار ناسان نەبوو،
کارىكى قورس و ئەرکىكى گران بوو.. پانتۆل و کراسەکەى
بەرم و مەدالياکەى دەمم و ئەزىەتى پيلاوہکەم. ھەموويان،
کارەکەيان زەحمەتتر دەکرد، خو ئەگەر، زوو خووم رووت
کردبايەوہ، زۆر باش دەبوو، بەلام! ديارە ئەگەر مروؤ لە
گەررووى مەرگيشدا بى، ھەر شەرم دەکات و حەزەدەکات ھەر
پۇشتە بى..!

زۆرى نەمابوو لەخۆيچم، ئاو تا پشتمىم ھات، بۆيە بە
ناچارى دووبارە کەوتمەوہ مەلەوانى ھەتا ناستى ناوہکە
گەيشتە رانم.. ويستم غار بەدم، ويستم شەقاوى گەورە

باویم.. بەلام ھېشتا، ئاۋەكەى تەۋژمى بۇ من ھەبوو.. خوین
لە چۆكم دەھات، بن نینۆكەكانم پېر قوم ببوون. ھەموو
شتەكانى پېشم دەسوران، زەوى، دار، ئاۋەكە، وام ھەستکرد،
دەیانەوئیت قووتم بدەن، بەم دوا دوايیە، خەرىك بوو،
داۋەشیم! بەلام، دیاریوو، خەون و تارمايى بوون و لە ئاكامى
ماندووېونا دروستبوون. بەھەرھال! لەسەر دەست و لەسەر
چۆكان خۆم گەیانده سەر زەوى گشت گیانم خوین بوو،
شەكەت و نیوہ مردوو، ھیمن و مات
لېكەوتم و بیرم لە ھیچ نەکردەوہ.

نەمدەزانى پەنام بۆ كیندەرى بردییه، بە ئارەزوو و
ویستی خۆم نەبوو. كپ و سەرسام و ئەبلەق ببووم! كزەى
شەمال دارەكانى دەھەژاند، یارى شەپۆلى دەریاشم ئى نزیك
بوو. ھەر ئەوئەندە بوو سەرم دەجولاًو چاوم دەگىراو
چواردەورى خۆم پشكنى، بینیم، لە دورى بیست مەترىك
پەرژینیكى بە سیمی سەرتیژ دیاریوو، پچكۆلەیهكى بارىك و
پاشماوہى چەند گوژزىكى شكاوم بەدى كرد، خو ئەو
شتانە، بۇ من ھیچ بايەخیان نییە و كارم پىيان نییە، بەلام بۇ
من زورى دەگەیانده، ئەویش نیشانەى بوونى ئادەمیزادو
ژيانە..!

كاترژمير گه‌يشته شه‌شى به‌يانى، هه‌ر ده ده‌قيقه ده‌بوو
پالم دابووه، هه‌ندئ گويژى هينديم ديت، به‌خش خشوکه
بويان چوم، گه‌يشتمه دارىک و پشتم به داره‌که‌دا، ده‌ستم بو
گويژى هيندييه‌که دريژکرد، ده‌ستم گه‌يشتى و هينام.
هه‌لگيپرو وه‌رگيپرڻم کرد، وه‌ک نه‌و ماسيه‌ى که‌وا پينچ روژ
له‌وه‌وپيش له‌ناو ده‌ستمدا بوو، گويم له‌ قله‌قلپى ناوى
گويزه‌که بوو، گويم له‌ ناوه‌و زوريشم تينووه‌و نه‌وه‌ش زورتر
شه‌يداي ناوى کردم و زياتر تينووبووم، نه‌و گويزه سئ کونى
هه‌بوو، ناويشى تيدايه و تامه‌که‌شى خوشه، به‌لام شکانى
گويزه‌که ته‌ورداسيکى ده‌ويست، منيش له‌ کليله‌کان زياتر
هيچم شک نه‌دبرد، نه‌وه‌شم ده‌زانى شکانه‌که به‌و کليلانه‌ش
نه‌ده‌کرا، واته‌ گويزه‌که، بو من هيچ..! بويه به‌ ناچارويه‌وه
فرېمداو نه‌ويش بو ناو ناوه‌که غلوربووه‌و شلپه‌ى هات..!
له‌ دووره‌وه، سه‌گوه‌پري ده‌هات، گويم قوراخ کردو زه‌ينم
بو لاي ده‌نگه‌که راگرت، له‌ناکاو تيشكى زيويى ده‌رکه‌وت،
چاوم به‌ تيشكى که‌وت، ته‌ماشام کرد، بينيم، تيشکه‌که‌هى
جاميکى نه‌لمنيؤمى سه‌رشانى کيژيکى ره‌شه، سالدانه
سالدانه ده‌رويشت.

ده‌هات و منى نه‌ديبوو. له‌ دووره‌وه ته‌ماشام کرد، په‌له‌م
بوو، زوو بزانه‌ ئيپره کينده‌رييه، ويستم له‌ ئاکارى نه‌ودا

ناوچهکه بناسم، پرسیم! خه لکی جامایکا، ئه رخیل و هه موو
خه لکی دوورگه کانی ئه نتیلیم هیئایه وه پیش چاوی خۆم..
ده بی ئه وانه چ میلله تیک بن!؟ چ زمانیک تیگه ن! ده بی له
ئیسپانیه که ی من بگه ن، خۆ ئه گه ر له ئیسپانیه که م حالی
نه بیئ، ئه وایه کسه راده کات و ده پوه ویته وه و ئه و هه له شم له
کیس ده چی...! من که لکی هیچم نییه! وه ک مه لوتکه م، که لکی
جولانه وه م نییه، به ئینگلیزییه کی ره وان بانگم کرد.. وتم،
هیئپ می...! ئه ویش به زه قی ته ماشای کردم و هاوارم کرد،
هلۆهلۆ.. هلۆ.. دیار بوو، دوودل و سه رسام بوو، لای ئه و
عه نتیکه بوو، بپروای ئه کرد، رایکرد، هه لات، دوورکه و ته وه و
دیسان به ته نیا مامه وه.. ته نیایی..!!

هه ر ئه وه نده بوو هه ناسه م ده هات، بیه هوش که وتم و له
په نا داره که هانکه هانکم ده هات، گویم له سه گوه ری بوو، خۆم
قیتکرده وه هه لسه م وه سه ری و به هیزی ده ستم خۆم
راگرت. نیگام ئاراسته ی لای سه گوه ره که کرد، یه ک دوو
ده قیقه راوه ستام، که م که م، سه گوه ره که نزیک ده که و ته وه،
زانیم بوئیان کردوه، ده هاتن. ماوه یه ک، که شه که هیمن بوو،
هیچ ده نگه نه ما، بیجگه له گفه گفی با، هیچ ده نگه
نه ده هات، ئه بله ق ببووم، چاوه کانیشم نه ده تروکاند، ئه و ده مه
کورتهم به ته مه نیکی دریز زانی، هه ر نه ده ره ویشتم. له ناکاوا!

زهلامیکی دریژو سهگیکی لاواز و کهریکم لی پهدابوو.
 زهلامهکه، تفهنگیکی لهشان بوو، سهیری کردم. سهگهکش
 ههر بۆ لام دههات. ئهویش تفهنگهکهی لهشان کردهوهو
 لهبهرخۆمهوه وتم: لهههر شوینی بم، تهنیا له کاریب نهیم، به
 ئیسپانی دواندم و پییم وت، یارمهتیم بده، چاوهکانی
 نهتروکاندو ههر تهماشای دهکردم. دیار بوو تووڤه و پق لهدل
 بوو، زۆری نهمابوو، گوللهیهکم لیبدات و بمکاته قوربانی
 گوللهیهک، سهگهکهشی دهیلیستمهوه، نهمدهتوانی دووریشی
 بخمهوه، تاقهتی ئهوهشم نهبوو، چوغهیهکیشی لیبکههم.
 دووباره، داوای یارمهتیم لیکردهوه، ئینجا قسهی کردو وتی:
 -چیت بهسههاتوو...!؟

ئهو دهیویست به ناسانی ژان وکویرهوهری ده رۆژهکهمی
 بۆ یاس بکهه. بۆیه ههر ئهوهنده بوو نوزهم دههات وتم:
 -من لویس ئهلیخاندرۆ فیلاسکۆم، من دهریاوانیکی
 پاپۆری کالداسم. من له رۆژی(28)ی شوباتدا کهوتومهته ناو
 دهریا..!

وامزانی یهکسهه پریم دههاتی و له باوهشم
 دهگریت، وامدهزانی کهس نییه ناو و ناونیشانم نهزانی، کهس
 نهماوه، ههوالی منی نهبیستیی.. وامزانی به گهرمی له
 ئامیزم دهگریت. دلۆقانه بۆم دهسوتیت..! بهلام، ئهو هیچ

خۇي شىلو نەكردو سەگەكەشى لە من دوور نەخستەو،
تەنگاۋ بووم، دەمويست، سەگەكەي چىتر برىنى قاچم
نەلىسىتەو، ئەويش بە ساردى و بەسەرى لموزى وتى:
- تۆ دەرياۋانى گواستەو پەلەوهرىت، ئەوانەي
پەلەوهرى گۆشت خۆر و بەرازيان دەفراند و ئەو سامانە
گرنگەي ئىمەيان دەدى. "منىش وتم":
- نەخىر! پاپۇرى ئىمە، پاپۇرەكەمان، كالداس تايبەتتە
بە چەك و تەقەمەنى؟! كە ئەم قسەيەي بىست، تەنگەكەي
دەستى لە شانى كردهو وتى:
- دەچمە شۆستەي بەندەرەكەو پىويستم بە كلافەكە
سىم ھەيە، ھەركە گەرامەو ھە يارمەتتە دەدم. وامزانى ئەم
ھەلەشم لەكىس دەچىت، بۇيە پرسىم:
- دەگەپىتەو.. دەگەپىتەو!
- دەگەپىتەو "وئامى دامەو"
بەزەيەكى ھاتى و كەرەكەي داىە پىش خۇي و رۆيشت،
ھەتا رۆيشتىش، سەگەكەي ھەر خەرىكى من بوو...
- دوا پرسىيار، زەحمەت نەبى.. ئىرە كىندەپىتەو!
+ "ھەر بە رىگاۋە" وتى: ئىرە، كۆلۇمبىيايە!

به‌شی سیانز ده‌هه‌م

-1-

ده‌ستم له‌ گه‌پانه‌وه‌ی ئه‌و پیاوه‌ شوشته‌، که‌ گفته‌ی
گه‌پانه‌وه‌ی دامی، وتی، ده‌گه‌پیمه‌وه‌و یارمه‌تیت ده‌ده‌م، هه‌ر
نه‌گه‌پایه‌وه‌، هه‌ر هیچ نه‌بی، سه‌گه‌که‌ی لی‌م پاس بکات و واز
له‌ لیستنه‌وه‌م بی‌نی. ! سه‌گه‌که‌، که‌ له‌ خوین و کی‌م و ته‌پری
برینه‌کانم، تی‌ری خوارد، دوورکه‌وته‌وه‌، له‌دیارم و له‌سه‌ر
قوونان هه‌لتوروکاو کلکی بۆم ده‌جولاند.

پاش چاره‌که‌ سه‌عاتیک، خو‌ی و ژنه‌ ره‌شه‌که‌، دیار بوو
خیزانی بوو، گه‌پانه‌وه‌، باش بوو، که‌ره‌که‌یان پی‌بوو.
پرسیاری لی‌کردم، که‌وا ده‌توانم هه‌لسمه‌وه‌، ده‌توانم برۆم،
لینگم ئه‌رز ده‌گری.؟! منیش، ره‌زای خو‌م گران نه‌کردو وه‌لام
دایه‌وه‌، ره‌نگه‌، کو‌شش ده‌که‌م! هه‌لسامه‌وه‌، ویستم برۆم،
به‌لام له‌به‌ر بی‌هیزی سه‌راوسه‌ر که‌وتم، که‌ زانییان شه‌نگم

ئىيە، دەستى گرتم، ھەردووكيان، خۇي و خىزانەكەي، منيان
ھاويشتە سەرپىشتى كەرەكە و سواريان كردم.

دە رۇژ بى ئاو و ھەوا بووم، دە رۇژە تىنومە و بەرگەم
گرتبوو، بەلام ئەو دەمەي لەسەر پىشتى كەرەكە بووم، لەو دە
رۇژە زۇرتەر شەيداي قومى ئاوى خواردەنەو بووم. زۇر بى
شەرم، داواي ئاوم كرد. داواي ئاوى گويىزى ھىندىم كرد،
داوام كرد گويىزىكم بۇ بشكىنن، گەرچى ئەو وتى، بەداخەو،
تەورداسم لا ئىيە، بەلام راستى نەدەكرد. خۆم بينىبووم،
تەورداسىكى بە كەمەرىيەو شۆركردبوو. من وامدەزانى،
ئەگەر گويىزىكم بۇ بشكىنن و ئاوەكەي بخۆمەو، ئىسراحت
دەكەم و پىر بەدل دەلىم ئۆخەي. كە دوو كىلۆمەترىك
رۇيشتىن، بۆم روون بوو، كەوا ئەو لەبەر تەندروسىم ئاوى
خواردەنەو ناداتى، ئەو واى بە باش دەزانى، دەبى پىزىشكى
بىريار بدات. ئەو دەيزانى، خواردن و خواردەنەو بۇ من رەنگە
باش نەبى و سەخلەتم بكات..

زانىم كەوا لەلای ئەوان پىزىشك ئىيەو دەبى بمگەئىنئىتە
شارى سان خوان دى ئورايما، ئەم شارەش، دوو رۇژە رى
دوورە! پاش رۇيشتنى نىكەي نىو سەعات، لە قەراخ
خانويەكى دارى سەر بە چىنكو منيان داگرت، لەگەل دوو
ژنى تر، ھەلىانگرتم و لەسەر جىگايەكى پاك و خاوين

دریژیان کردم. جامیک شلهی گهرمیان هیئا، به دهستی،
ژنیکیان، دلۆپ دلۆپ له دەمی کردم، به خواردنهوهی و
گهیشتنی ئەو شلهیه بۆ ههناوم، کهمی هیزو مهزاجم هاتهوه
سهرخۆ، تیژیووم، ئارهزووی چیترم نهما. که بهسههاتهکه
ههندیك گێپرایهوه، دیاریوو، هیچیان نهبیستبوو،
نهیانزانیوو، من خنکاو، هیچیان لهو کارهساته جهرگپه
نهبیستبوو، ئەمهیان دلتهنگی کردم.

ئەو ژنەى دىلۇپ دىلۇپ ئاوى لە زارى دەكردم، لە دەمى دامەو، كە چىتر قسە نەكەم، كاتى ئەو نىيە! ئاوكەت بخۆرەو. قسەكانت بۇ دوايى، بۇ رۇژىكى تر هەلگەر. كە بۇنى چىشتم كرد، ئارەزووى خواردنم لا دروستبوو، بۇ پاروويەك خواردن، زۇريان ئى پارامەو، بەلام! وتيان: تا دكتورى تەماشات نەكات، ناكرى، زادى بچىتە هەناوت، نابى! تا پزىشكى دىلىيات نەكات، بىجگە لەو شلەيە، هىچ ناخويت. رۇژ درەنگ داھات و پزىشك هەر نەھات. داماسو ئىمتىلا، ئەو پىاوى منى هەلگرتەو، چوبوو بۇ شارى مۇلاتۇس و ناگادارى پۇلىس و لىپرسراوانى كردبۇو، ئەوانىش هىچيان نەزانىبوو، وەك زانىم، رادىۇشيان هەبوو، بەلام كەسى و ايان نەبوو، گوئ لە هەوالەكان راگرىت و زەوقى بىستنى هەواليان نەبوو، ئەگەرنا خۇ هەموويان بە كۇمەل لە رادىۇكە كۇدەبوونەو.

مفەوەزىك و شەش پۇلىس بۇ رزگاركردن و بىردنم ھاتىبون، ئەودەمى ئەوان لە مولاتۇسەو گەيشتن، من چاك

خەوم لىكەوتىبوو، ئەو دەۋردە رۆژە ۋا نەخەوتووم، بەلام،
ئەوان ئاگادارىيان كىردمەۋە ھەلىيانگىرتىم، زۆرم لا ناخۇش بوو،
لەبەر ئازارەكانى ھەموو گىيانم، ھەزم نەدەكرد بىجولئىمەۋە.
رووناكى لايتەكانى دەستىيان، تىشىكى فائۇسەكان،
چاويان دەزوراندەۋە، خەلكىكى زۆرىشىم لى كۆببۇۋە، چ جا
ئەوانەى بۆ رىزگار كىردىم و چاۋدىرىم ھاتىبون، يان ئەوانەى
ھاتىبون تەماشام بىكەن، لە قەرەبالغىيەكە كەمى تەنگەنەفەس
بووم، پىشوم سوار و دلتەنگ، ۋەخت بوو بىخىكىم.
دىسان رۆيشتم، ئاى منى بەدبەخت و چارەپەش، دوازە
رۆژە ھەر دەپۆم، ھەر بەپۆۋەم، ھەر دەپۆم و نازانم لەكام
مەنزىم و كەى دەگەمەۋە دوا مەنزىل!

به ريگايهكي سهخت و هه وراز و نشيودا منيان برد.
لهسه تهخته داريك منيان بهرز پاگرتبوو. ههشت كهس منيان
لهسه شانيان دانا بوو، ههردوو كهسي لايهكيان لهسه رشان
بوو. زورم گه رما بوو، له گه رمي و رووناكي لايته و
فانو سهكان بيزار بيووم، ئه دي نارهحه تيم لهسه ر ئه و
تهخته داره، دياره بهختي من وايه، لهسه تهخته داريك بو
سه تهخته داريكي تر، هه ده پرۆم!! و امده زاني له ناو
زيندانكي تاريك و تهسكدام و ئازار ده دريم، هه ر نيو
سه عاتي، ئه ههشت كهسه ده گۆپان و ههشت كهسي تر
ده هاتنه بن داره كه و ديسان ده پرۆيشتين. ئه وه يان، باش بوو
پارچه كيكي سوپرو ئاويان دامى. بهم غه لبه غه لبه، بهم
سوارو لهسه رشانه، ههشتي به ياني گه يشتينه شه قامه كاني
شاري مولاتوس. خه لككي ئه وه نده زور بو ديتن و پيشوازي
هاتيوون به سه د مفه وه زو پوليس خه لكه كه په رته يان
پينه ده كرا!!

ھەر بابايە دەھاتە پيئش و ريگاكەشييان دەبەست.
مولاتوس، شارپكى بچوكى ماسيكرانە، شەقامەكانى تەسك و
باريك و تەنگەبەرن و ھەواى كەم بوو، منى ماندوو و
نەخۇشپيئش.. خەلك ھەردەھاتن. دەھاتنە تەماشام! لە شارى
مونتيريا بۇ ھاتوچۇ ھەفتەى دووجار فرۆكەيەك دەھات و
ھەوال و كالو پيويستىيەكانى بۇ دەھيئان، بۇيە ھەوالى من بۇ
مالەوھ و ھەوالى مالەوھش بۇ من، دوا دەكەويئت، من
چاوپروانى ھەوالى مالەوھم بووم، لە جياتى ئەوھ، خەلك بۇ
ديئتم دەھاتن، دەستەيەك دەھاتە پيئش و نيگايان دەكردم و
جيگاكانيان دەگۆرى و دەكشانەوھ و دەستەيەكى تر دەھاتن..
مزيان لەسەر ئەرزەكە داناو خەلكەكەش بۇ ديئتم پريزيان گرت.
دوو سال لەمەوپيئش لە شارى بۇگوتا، بە پەنجا سانتفؤس
خەلك بە كلۇفەوھ دەھاتن بۇ ديئتى دەرويشيك، كەوا ماوھى نۇ
رۇژە لە قەفەسيكى شووشەيى داخراو ژيابوو، ئەويش بى نان
و ئاو ژيابوو، بۇيە ببوھ پالندان و قەرەبالغىيەك ئەوسەرى ديار
نەبى، وا ئيستاش منى دە رۇژ لە دەريا ژياوى بى خۇراك و بە
ئەشكەنچە رزگارم بوھو خەلكيش، يەك لە دواى يەك، لە دوورو
نزىك، بە پەلە دىن بۇ ديئتم، بەلام، جياوازييەكەى ئەوھبوو،
خەلكەكە، بە خۇپايى تەماشايان دەكردم. كەسيش نەبوو،
بليت دابەش بكات و پارە وەرگريئت، ئەگەرنا، بازارم دەبوو..!

لەسەر ھەمان تەختەدار، منیان گواستەوہ بۆ شارى سان
خوان دى ئوریا، ئەمجارە، لەم ھەوارەدا، بېنەرۆ خەلک زۆرتەر
بوون، شەش سەد کەسک دەبوون...! منال و پیر، ئن
پیاو، گیانەوەر، کەر، گاو گۆلکیشیان.. ھاتن! بەو ریکایەدا
یەك رۆژ رۆشتین، ھەر خەلک بېنى. پیاو سوارم بېنى. کە
خەلکەم دەبېنى، خەلکى لەش ساغ و تەندروستی باش و
چوست، دەبوژامەوہ، کەیفم پیاو دەھات! بېگومان،
ھەموویان تیرۆ پۆشتە بوون، ھەسوودیشم پیاو دەھات.
لەناو ئەو ھەشاماتەدا، دەنگى موسیقايەکم گوی لیبوو،
رادیویەك بوو، کە دەپۆشتین، دیاربوو، دلۆپە ئاوەکان و کیکە
سوێرەكە، زەوقى خواردنى لا دروستکردبووم، بۆیە زۆر ھەزم
چووبوہ خواردن....!

کە گەشتینە ناو شار، چیم بېنى، لافاوی خەلک، ھیرشیان
ھینا، شاریان چۆلکرد.. ھەموویان بۆ دیتنم ھاتن.. ھاتنە
پیش! دکتۆر ھەرتوگومیر، کە جەستەمى پشکنى و جوان و
ورد تەماشای کردم، بزەيەكى ھاتى و موژدەى لەش ساغى
دامى.. فەرۆكە پراوەستابوو، فەرموویان لیکردم و وتیان، بۆ
مالەوہو بۆ پراوەشى مال و منالەكەت بفرە.. فەرموو..

بەشى چواردەھەم

-1-

دە رۆژى مانەوھەم لە ناخى دەرياو لە پاناىي ئاسۆ
بەرىنەكەى، تەنياو سەرگەردان، بى ئاو و بى خۇراك بوو،
منى كرده پالەوان، خۇ ئەگەر خواردن و قىبلەنما و قولايى
ماسىگرتنم لایبە، يان ھەر چەند پاروھ زادىكم لەلایبە،
ئەدەبوومە ئەو پالەوانە! ئەو شەپە سەرەيەو بەرگرى و
دەردەسەريیە بۆ ئەوھ نەبوو. بېمە پالەوان، بەلكو بەس بۆ
ئەوھ بوو ئەمرم! رزگارم بى! لىم دەپرسن، رات چىيە، ئىستا
تۆ پالەوانى..!؟

بەوھ سەرسام و شاگەشكە دەبووم، پالەوانى چى؟. من
ھەر پياوھكەى جارنم، پالەوانى چى..! پالەوانىكەم
ئەوھندەيە، ئىستا چۆكم ژان ناكات. پشتم ناھىشیت، ھەر
وھك جارنم، ھىچ نەگۆراوم. برادەرە دلسۆزەكانم بە چاويكى
تر سەيرىيان دەكردم. منىش رق و بىزم لە چاوانيان
دەخویندەوھ..! من لە ژيانمدا ھىچ رۆژى، قەت! ھىچ ناخەزو

دوژمن و نەيارم نەبوو، ئەى ئەم خەلكە بۆ وام تىدەگەن.. بۆ؟! زۆرىش كۆششم بۆ ئەوە كرد، ھەموويان، ئەوھيان لەبىر بچىتەوھ كە من پالەوانم! بە ھەموو لايەك، واينكرد ناودارىم، خەلك ھەر بۆ دىتتم دەھاتن.. نەك تەنيا لە شارەكەى خۆم، لە شارەكانى ترى ولات، لە ھەموو جىھان، دەھاتن، رۆژنامەنووسى زۆر ھاتن، وینەگر، ھەوالنىرى ئاژانسەكان، ئاخافتنيان لەگەل كردم، وینەيان گرتم، ھەر بە غار دەھاتن، بەپەلە بوون، واين دەزانى گەنجینەيەكى بەنرخيان دۆزىوھتەوھ. واى لىھات، دەرگاوان و پۆلىس و دەستەلاتدارەكان خەلكيان بۆ دىتتم قەدەغەو سنووردار كردو بوارى ئاخافتن و دیدارو وینەگرتنم كەم بۆوھ.. منىش بەوھيان، بەم كارە، سەرسام بووم، بۆچى؟! من ھەر پياوھكەى جارنم.. ھەر ئەوئەندەم ھەيە، دە رۆژ لە دەريا بە تەنيا بوومە و ئىستاش ھاتومەتەوھ، تەواو، ئەوھيان چى تىدايە! بەلام، ئەوان بە شتىكى تريان لە قەلەم دەدا، وەنەبى كەسى منى نەدىتتى، پاش ئەوھ، ھەرچۆنىك بوو، بە فىل و بە ساختە، دوو رۆژنامەنووس ھاتن، خۆيان گەياندمى، يەكەميان سمىل زلىك بوو، نزيكەى پەنجا وینەى گرتم، دروھمىشيان، خۆى كردبووھ دكتورى دەروونى و والىم بەژوورى كەوت.؟!

دايك و باوكم و پزىشكەكان و برىنپىچەكان و ھەندى
پاسەوانى تايبەت، بىجگە لەمانە، كەسى تر بۆى نەبوو سەرم
لەبىدات و بىمدوینى و پرسىارم لەبىكات..؟!
رۆژىكىيان، پزىشكىكى گەنج، بلووزىكى سپى لەبەرېوو،
چاويلكە لەچا، لىم ھاتە ژوورى، ئەفسەرەكەى دەرگاگەم،
داواى ناسنامەى لىكرد، ئەویش گىرفانى گەپرا و تى:
بىمبورو، ئىمپرو، چ بەلگەنامەم ھەلنەگرتوو، ئەویش پايپىچا
بۆ لای بەرپۆبەرى نەخۆشخانەكە، پاش گاقىك گەپرانەو،
ئەفسەرەكە و تى، ئەم پزىشكە، بۆى ھەيە ماوہى يەك چارەكە
سەعات لە گەلتابى ئەو وتوئىژى نەفسىت لەگەل دەكات،
پسپۆپى دەروونناسىيە، لە بۆگۆتاو تەشرىفى ھىناوہ. بەلام
گومانم ھەيە، رۆژنامەنووس بى، وا دەزانم ھەر ئەوہ و خۆى
گۆپىوہ، منىش لىم پرسى، جەنابت، چۆن دەزانى ئەو
مامۆستايە، رۆژنامەنووسە..! پزىشك نىيە!؟ لە وەلامدا و تى:
پزىشكى دەروونى وا باوہ، سەماعەى پزىشكان ھەلناگرىت..
ئەو سەماعەى بە مىلى شۆپکردۆتەوہ و گوايە پزىشكە..!
بەلام، زىرەكەو بە قسەكانى خۆى بەرپۆبەرى

نەخۇشخانەكەى قايىل كىرد، با يەك چارەكە سەعاتىك
بىمىنىتەوہ..!

منىش بىروام نەكرد پزىشك بى! بە رۇژنامەنووسىش
نەدەچوو، فەحسى كىردم، ھىچ قسەى لەگەل نەكردم، وىستى
فیل لە ئەفسەرەكە بكات، تا بە تەنیا جىمان بەئىلى، داواى
لاپەرەيەكى سىپى كىرد، بەلام! ئەفسەرەكە لەو زانائىر بوو،
خۇى نەچووہ دەرى، بە پۇلىسىكى وت، كەوا پارچە
كاغەزكى نوسىنى بۇ بىنى، داواى لىكردم، وىنەى پاپۇرىك
بكىشم، منىش بەجوانى وىنەكەم كىشا، لە كۇتايىدا وتى:
فەرموو ئىمزاى لەسەر بكة، داواى وىنەى خانوئەكى
بجوكى كىرد، منىش وىنەكەم كىشا، دارمۇزىكم لەگەلىا كىشا،
وىستى پرسىارى بكات، بەلام ئەفسەرەكە، قسەكانى پىپىرى،
ئەوئىش فەحسىكى تىرى كىردمەوہ وىنەكەى بىردو رۇئىشت،
بەلام لە كاتى مۇلەتدراو زۇرتىر نەمايەوہ.

بەيانى زوو لە رۇژنامەى ئەلتىمبو وىنەكەم بلاوكىرابوؤہ و
نىشانەيەكى لە ناوہپاستى پاپۇرەكە كىردبوو، گوايە من لەوئى
راوہستابووم، بەلام من لە داواى پاپۇرەكە بووم، نەك
پىشەكەى.

بە رىپۇرتاژەكەى پزىشكە رۇژنامەنووسەكە، ھەوالى
مەسەلەكەم چاك پەرت و بلاوبۇوہ، خەلك بە گشتى لە

مەسەلەكەم گەيشتن. كە لە فرۇكەخانەى بۇگۇتا دابەزىم،
سەرۇك كۆمار، يەكەم پېشوازيكەرم بوو، دەستە دەستە
گەورە لىپرسراوان و پياوماقولان ھاتبوون، سەرۇك ويستى،
گفتى ئەو ھەم ئى وەرېگىت، كەوا دەگەرېمەو ھە كارى دەرياو
پلەى ئەفسەرىشم دەدەنى، كۆمپانىياى دروستكردى
كاترژمىرى دەستى، پىنج سەد دۇلارى خەلاتكردم و
بلاوكرايەو كەوا، كاترژمىرەكەى دەستەم لەم گەشتە سەختەدا
يەك چركە دوا نەكەوتووه، ھەرۈھا كۆمپانىياى دروستكردى
پىلاويش، دوو ھەزار پىزۇسى دامى، وتيان، كەوشەكەى ئەو
لەو ماوھىدەدا، بەقەد نووكە دەرزىيەك نەقرتاوھو ئەمەش
نیشانەى پتەويى و چاكى پىلاوھەكەيەو ناوبانگى باشى
كارخانەكەيە! لەگەل ئەوانەشدا، ھەزار دۇلارىشم لە خاوەنى
كارگەى بىنىشتى زارم وەرگرت و ھەقى بلاوكردەوھى
ھەوالەكەش لە تەلەفزىۋندا پىنج ھەزار بىزۇسم وەرگرت، بە
كورتى، ژيانى دەردەسەرى و ناخۇشىم لەو دە رۇژە
تەنبايەو لە ترس و تەوژمى تاك و قوربەسەرىم بوو،
سەرمايەيەكى ژۇرو ناودارى زۇرتەر، بەلام؟! ئەگەر دە ھەندە
پارەى ترم بدەنى و سەد ھەندەش ناودارىم و سەرۇك
كۆماريش زۇرتەر رىزم بگرىت، من قايل نايم و نامەوى
جارىكى تر ئەم دەردەسەرىيە بىينم...! نامەوى.. ھىچ....

بوومه پالەوان، ناو و رەنگ و دەنگم گەيشته هەموو سوچيكي جيهان، بەلام من مەسەلەكەم جاري هەر بە ئاساني وەرگرتبوو، لەگەڵ برادەرەكانم دەچوومه سينەماو لە چايخاڤەكاندا دادەنيستم، زۆريش خۆم دەرئەدەخست، ئينجا، رۆژانە چەندەها نامەو پەيام و تەلگراف و پۆستم بۆ دەهات. خەلكي ناسياو و بيگانە حەزيان بەديدارم دەکرد، لە بيريرا پارچە هەلبەستتيكي دريژو جوانيان لەسەر سەربوردەكەم نوسيبوو و ئيمزاي سي پيت يو. قى. سى لەسەر بوو گەيشته دەستم، لە شارى موبيلەو ماری چاوشيني هاوپریم نامەو وينەي رازاوەي بۆ دەناردم. بۆ پيرەتيكي بەزەوق و خاوەن ئەلبومتيكي زۆر، بەسەرھاتەكەم، وەك چۆن بۆ ئازانسەكانم گيپرابۆو، بۆ ئەويشم گيپرايەو.. لە هەمووشيان سەيرتر، كەساني واش هەبوون، منيان بە گيل و شيت دەزاني، پرايان نەدەكرد.. منيش دەپرسم..؟! ئەي ئەگەر وا نيبه، ئەم دە رۆژە لە كوي بووم. لە كوي بووم.. ها..

بەرشەلۆنە شوباتي 1970

*لە شارۆچكەي بازياني كوردستاني باشور لە ناياري(1982)كراوە بە كوردی و دووبارە لە حوزەيرانی(2000)لە سوید نوسراوەتەو.